

Takva

İLİM TALEBESİNİN GAYRET VE SEBÂTİ

BİLAL ÖZBUĞDAY 06

Ümmetin Büyük
İmtihanı 'Mürce'
Ali Mücahit Orakçı

16

Nasihatçilere
Nasihat
Hüseyin Oral

22

Mü'min Kadının
Allah-u Teâlâ'ya
Olan Teslimiyeti
Ayşe Ebrar

26

Hamd Evinin
Sahipleri
Erhan Yıldız

30

Bal Arısı
Salih Bağırçan

42

Dürtü Kontrol
Bozukluğu
Meryem Hafsa

58

Takva

Şubat 2022

Nasihatçilere Nasihat

Hüseyin Oral

22

Mü'min Kadının Allah-u Tealâyâ Olan Teslimiyeti

Ümmü Musab

26

Dürtü Kontrol Bozukluğu

Meyrem Hafsa

58

Bal Arısı

Salih Bağırhan

42

İlim Talebesinin Gayret ve Sebatı

Bilal Özbuğday

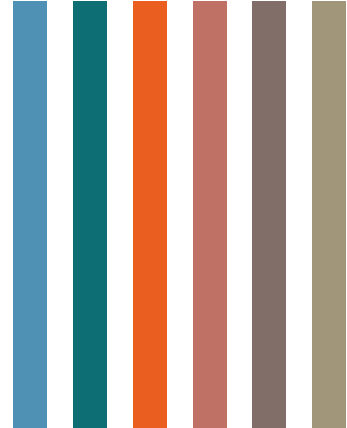
06

Cemâziyelahir 1443

Hamd Evinin Sahipleri

Erhan Yıldız

30

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e olsun.

Bu ayki kapak yazımızda İlim Talebelerinin Sebati konusunda önemli notlara ulaşabilirsiniz. Bir ilim talebesi nasıl olmalı, nasıl davranmalı, sosyal ilişkilerini nasıl kurmalı ve karşılaştığı olumlu ve olumsuz vakalara nasıl yaklaşmalı bu bilgiler ışığında bir İlim Talebesinin Nasıl Bir karaktere girmesi gerektiğini anlatacağız.

Akide Üzerine köşemizde Dinimizde çok önemli olan ve hepimizi ilgilendiren bir konuya değindik. İrca Nedir? Mürciye Kime Denir? Detaylı bir şekilde sorularınıza cevap bulacaksınız.

Değerli Hocalarımızdan Hüseyin Oral'ın kaleme aldığı Nasihatçiye Nasihat konusunda önemli bilgilere ulaşabilirsiniz.

Çok önemli bulduğumuz ve bu ay itibari ile Dergimizde yer alacak olan AİLE köşemizde Nesillerin Mimarı Olan Kadınlarımız ile alakalı nasihatler ve önemli notları bir Kadın Gözü ile kaleme aldık.

Allah'ın (cc) bir kulu için daha dünyada yaşarken cennette bir ev yaptırması ve o evinde ismini bizzat kendisi Hamd Evi olarak koyması ne kadar da önemli ve değerli bir nimettir. Bu nimetin detayları ile alakalı yazımızı okuyabilirsiniz.

Allah (cc) "İnsan, aceleci (bir tabiatla) yaratılmıştır. Bu şekilde vasıflandırdığı insanoğlu için musahhar kıldığı hayvanlardan biriside arıdır. Kur'an'da zikredilmesi ve kıssa olarak bizlere bahsedilmesi gerçekten de manidardır. Bizde bu ay arılarla alakalı, bahsi geçen Nahl suresinin 68, 69. ayetleri zikretmeye, bu ayetlerden ibretler ve dersler çıkartmaya niyet ettik.

Tarihi Hakikatler Bölümünde herkesin bildiği ama genelde eksik ya da yanlış bildiğini düşündüğümüz ve Tarihten alacaklı olan Muaviye bin Ebi Sufyan (ra) başlıklı yazımızda o tarihin gerçekleri ile karşılaşacaksınız.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer konuları da okumanız ve faydalanmanız dileği ile...

Başarı Allah'tandır.

Velhamdulillahi Rabbil âlemin...

Editor

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Ramazan Işılak

Yayın Türü

Yerel Süreli / Bir Ayda Bir Yayınlanır.

Teknik Hazırlık

Takva Media

Dağıtım ve Satış Yeri

Fevzi Çakmak Mh. 10423. Sk.

NO:1 Karatay/KONYA

www.takvadergisi.org

Abonelik

0552 822 74 42

Baskı & Cilt

Güler Ofset

Fevzi Çakmak Mh. 10448. Sk. NO:26

Karatay / KONYA - 0532 662 94 21

www.guleroftset.com

Setifika No: 49360

Dergi İçerisinde Yer Alan

Yazılardan İlgili Yazar Mesuldür.

Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

06

İLİM TALEBESİNİN GAYRET VE SEBÂTİ

Bilal Özbuğday

16

ÜMMETİN BÜYÜK İMTİHANI "MÜRÇİE"

Ali Mücahit Orakçı

22

NASİHATÇİLERE NASİHAT

Hüseyin Oral

26

MÜ'MİN KADININ ALLAH-U TEÂLÂ'YA OLAN TESLİMİYETİ

Ümmü Musab

30

HAMD EVİNİN SAHİPLERİ

Erhan Yıldız

36

TARİHTEN ALACAKLI OLAN ADAM MUAVİYE BİN EBİ SUFYAN (rh)

Mustafa Yakupoğlu

42

BAL ARISI

Salih Bağırçan

50

TUFEYL BİN AMR'IN İSLAMI

Bilal Özbuğday

54

İMAM ENES BİN MALİK (rh)

Usame Kaptan

58

DÜRTÜ KONTROL BOZUKLUĞU

Meryem Hafsa

62

TAVSİYE KİTAP (Bid'at ve Müstehap Kabir Ziyaretleri)

Abdullah Talip

64

CASUS YAZILIMLARDAN KORUNMAK

Burak Eryılmaz

İLİM TALEBESİNİN GAYRET VE SEBÂTİ

Bilal Özbuğday

bilalozbugday@takvadergisi.org

Allah'a hamd, Rasulüne salât ve selam olsun. Geçtiğimiz sayılarda Müslümanların sebat etmesi için gerekli bazı sebepleri yazmaya çalışmıştım. O yazımın son tarafında ise ilim talebeleri için de sebatın önemli olduğunu ifade ederek kısaca birkaç satır ifade etmiştim. Bu yazımda önemli gördüğüm bu meseleyi biraz daha açmaya ve yazmaya çalışacağım. Rabbimden yazmış olduklarımı öncelikle bana, sonrada diğer okuyan ilim talebelerine faydalı kılmasını temenni ediyorum.

İlim, insana ve toplumlara yön gösteren bir meşaledir. İnsanlar ve toplumlar ilim ile, ilim ehli ile yönlerini bulurlar. Bir şeyi nasıl ve ne şekilde yapacaklarını ilim yoluyla öğrenirler. Doğruyu yanlıştan ilim vesilesiyle ayırt ederler. Hatalarını ve doğrularını bu sebeple tespit ederler.

Dolayısıyla ilmin ve ehlinin bir değeri hem Allah katında hem de insanlar yanında söz konusudur.

Türk toplumu, meseleleri prensipler ile değerlendiren bir toplum değil, daha ziyade insanlara olan bağlılığı ile değerlendiren bir toplumdur. Bu hususun sağlamasını yapmak için etrafımızdaki insanları ve olayları şöyle bir gözlemleyebiliriz.

Bizim insanımız davası ister hak olsun ister batıl olsun bir inanca ya da bir meseleye insanlar, önderler ile bağlanır. Onlar ile değerlendirir. Önderlerine, liderlerine prensiplerden daha fazla bağlıdırlar. Örneğin Türkiye'deki

partilere ve yöneticilerine bakalım. Türkiye'de siyasi partilerin liderlerinin aldığı oyların sürekli olarak partilerinden daha fazla olduğunu görürüz. Ya da bir parti lideri öldüğü ya da siyaseti bıraktığında ya da siyaset yapamaz hale geldiğinde o partinin oylarının da düştüğünü görürüz.

İslami hareketler ve İslami cemaatler içinde durum bundan farksız değildir. Bir cemaatin ya da hareketin içerisinde herhangi bir ihtilaf çıktığında, lider ve önder konumundaki bir insan ile alakalı problem olduğunda ya da önderin vefatıyla, o hareketin parçalandığını ve önder olma, lider olma konumundaki insanlara bağlanmak suretiyle hareketin birden fazla parçaya bölündüğüne şahit oluruz. İşte bu, bize şunu göstermektedir. İnsanlar olayları prensipler, kurallar ve değişmezleri ile değil, insanlar ile, önderleri ile değerlendirmektedir.

Bu husus tüm insanlar için ister kâfir olsun ister Müslüman olsun kendisini haktan uzaklaştıran, doğruya isabet etmemesine sebep olacak olan bir şeydir. Şirk toplumlarına bakıldığında doğruya ulaşamamalarının, hakkı bulamamalarının önündeki en büyük engellerden bir tanesinin haddinden fazla önderlerine, ecdatlarına olan bağlılık olduğu göze çarpacaktır.

Tarihte sapan, yoldan çıkan cemaatleri ve hareketleri incelediğimizde, önderleri ve liderlerinin sebebiyle saptığını gözlemleyebiliriz. Tabi olan kimselerin, dava yolunda yürürken öndeki liderlerine bakarak, yolun doğruluğu tezine ulaştıklarını, önder ve lider kadrolarının ise arkalarından gelen kalabalık topluluğa bakarak, yanlış olsalardı bu kadar kimsenin arkalarından gelmeyeceği tezine ulaştıklarını görürüz. Sonuç olarak tabi olanlar, önderlerine tabi olarak yoldan çıkarlar.

Konuya delil olması açısından Rabbi-mizin şu ayetini zikrederim. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

"Onlara, "Allah'ın indirdiğine uyun!" denildiğinde, "Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol)a uyarız!" derler. Peki ama, ataları bir şey anlamayan, doğru yolu bulamayan kimseler olsalar da mı (onların yoluna uyacaklar)?"¹

Hak, doğru insanlar ile bilinmez. Hak bilirse bu takdirde hakkın ehli, hak taraftarları da kişi tarafından bilinir ve öğrenilir. Hak, Allah'tan ve Rasul'ünden gelen delile muvafakat gösteren şeydir. Hak, insanlar ile ya da insanların azlık ve çokluklarıyla ölçülmez. Rasulullah 'tan (sav) başka aldığı alınacak, terk ettiği terk edilecek hiç kimse yoktur. İnsanların sözleri ve amelleri tek başlarına bir delil niteliği taşımaz. Ancak kitap ve sünnete uyar ise bu takdirde bir insanın, bir alimin, bir önderin sözü delil olma salahiyetine kavuşur. Sahabelerin sözleri dahi delil midir değil midir konusunda usulcüler arasında bir ihtilaf söz konusu iken ve belli şartlar ile sahabe kavli, delil iken onlardan sonra gelen insanların sözleri mutlak olarak asla delil değildir.

Bu sözle şöyle bir yanlış anlaşılma-ya sebebiyet de vermemek gerekir. Neslimiz, büyüklerimiz, âlimlerimiz değersiz değildir. Ancak biz önderlerimizi ve atalarımızı hakka olan bağlılıkları ölçüsünde sever ve sayarız. Hak ile onlar karşı karşıya gelecek olursa, ya da birbirlerine alternatif oluşturma konumunda olacak olurlarsa o zaman bizler haktan yana tavır koyar, ondan yana oluruz.

Bu konuda denge sahibi olmak gereklidir. Âlimlerin sözleri mücerret olarak delil değildir. Ancak bu onları tamamen terk etmek anlamına gelmez. Bu durum, ilim ehlini, âlimlerimizi ve önderlerimizi yok saymaya bizleri itmemelidir. Ancak bu konuda bizleri denge sahibi yapmalıdır. Onlara saygıda kusur etmeyeceğiz, ilmin ve ehlinin kıymetini bilecek ve buna göre davranacağız. Ancak onları mutlak anlamda söz ve fiillerini delil addetmeyeceğiz.

Dine faydası olmuş, dinin sancaktarlığını yapmış ve bunun üzerine vefat etmiş selefi-miz elbette değerlidir. Bu bağlamda şu sözü hatırlatmakta fayda vardır;

إِنَّ اللَّهَ أَعَزَّ هَذَا الدِّينَ بِأَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ يَوْمَ
الرِّدَّةِ، وَبِأَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ يَوْمَ الْمِحْنَةِ

"Allah (azze ve celle), bu dini riddet günü Ebubekir (ranh) ile, mihne² günü ise İmam Ahmed ile yüceltmıştır."

İnsanları bir arada tutan ve birbirlerine bağlayan hususların prensipler olmadığının, insanlar ve önderler olduğunu tespit ettiğimizde şunun farkına varıyoruz. Bir önderin, alimin, ilim talebesinin sebat etmesi, istikamet üzere hayat sürmesi, herhangi itikadi, ahlaki anlamda savrulmaması, sıradan bir insanın sebatından çok daha önemlidir. Çünkü bir ilim talebesi ya da önder sebebiyle birden fazla kişi istikametini kaybedebilir. Rabbimiz ilim ehlinin duası olarak şöyle buyurmaktadır;

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

¹ (2/ Bakara 170)

² (Kur'an mahluktur fitnesi.)

"(Onlar şöyle yakarılır): "Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bize katından bir rahmet bahşet. Şüphesiz sen çok bahşedensin."³

Bu ayetin öncesine bakıldığında ilimde derinleşen kimselerin bu şekilde Allah Teâlâ'ya dua ettiğini görürüz. Bu konu asıl itibariyle çok önemlidir. Çünkü ilim, bir insanı tek başına sebat ettirmeyebilir. İnsan bilgilidir, çok derin ilme sahiptir. Ancak baktığınızda O kimseyi istikamet üzere bulamayabilirsiniz.

Şunu da ifade etmek gerekir ki, ilim talebesinin yalnızca akide anlamında sebatı değil, bir duruş, bir tavır noktasında da istikamet üzere olması önemlidir. Çünkü yalnızca akide üzere değil, hâlini, duruşunu koruması da arkasındaki insanların hâl ve tavırlarını koruması anlamına gelecektir.

İlim talebesinin sebat etmesi için en başlıca yapması gereken şey, Allah ile olan bağıni güçlü tutmaktır. İlim talebeleri, önderler genel itibariyle hızlı bir hayatın içerisinde, koşuşturma ile günlerini geçirmektedirler. Bu hızlılık ve vaktin darlığı, kendilerini asıl üzerinde durmaları gereken işlerden zaman zaman alıkoymakta ve onları aksatmaya itebilmektedir.

İlim talebeleri genel itibariyle vakit sıkıntısı çekmektedirler. Bunun sebebi aslında sorumlu oldukları bir ümmetin, Müslümanların varlığıdır. İlim talebeleri onların dertleri ile ilgilenmek zorundadırlar. Onların evlilikleriyle, boşanmalarıyla, iş ve işsizlik halleriyle, ortaklıklarıyla, ticaretteki halleriyle ilgilenmeli ve onların dertlerini dinlemek ve çözmek zorundadırlar. Bunu aslında efendimiz bizlere öğretmektedir.

Efendimiz (sav), toplumundan kendisini soyutlayarak bir hayat yaşamamıştır. Efendimiz (sav) sahabeyle ilgilenir, onların dertlerini dinler ve onlara çözüm yolları gösterirdi. Bugün ilim talebeleri ve Müslümanların kanaat önderleri de kendilerini Müslüman topluluğundan soyutlayamazlar, onlara vakit ayırmak, onları dinlemek zorundadırlar. Bu husus bir yükü de yani vakitsizliği de beraberinde getirebilir. Ancak bu ne yazık ki göz ardı edilecek bir konu değildir.

Nitekim Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır; "İnsanlara karışıp onların eziyetlerine sabreden mümin, onlara karışmayan ve eziyetlerine sabretmeyen mümin-den daha hayırlıdır."⁴

Yine bir başka rivayette şu şekilde geçmektedir;

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ذَاتَ يَوْمٍ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ، يُقَالُ لَهُ: أَبُو أُمَامَةَ، فَقَالَ: " يَا أَبَا أُمَامَةَ، مَا لِي أَرَاكَ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فِي غَيْرِ وَقْتِ الصَّلَاةِ؟ " قَالَ: هُمُومٌ لَزِمَتْنِي وَدُيُونٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " أَفَلَا أَعْلَمُكَ كَلَامًا إِذَا أَنْتَ قُلْتَهُ أَذْهَبَ اللَّهُ هَمَّكَ، وَقَضَى عَنْكَ دَيْنَكَ؟ " قَالَ: قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: " قُلْ إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ ".

"Rasulullah (sav) bir gün mescide girdi. Orada Ensâr'dan Ebû Umâme (ranh) isminde Ensardan birisiyle karşılaştı.

³ (3/ Ali İmran 8)

⁴ (Buhari)

Ona:

- "Ey Ebû Umâme, niçin seni namaz vakti dışında mescitte oturmuş görüyorum?" diye sordu.

- "Peşimi bırakmayan bir sıkıntı ve borçlar sebebiyle ey Allah'ın Rasulü." diye cevap verdi. Bunun üzerine Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

- "Sana bazı kelimeler öğreteyim mi? Bunları okursan, Allah, senden sıkıntını giderir ve borcunu öder."

- "Evet, ey Allah'ın Rasulü, öğret!" dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

- "Öyleyse, akşama çıktın mı, sabaha ulaştın mı şu duayı oku: "Allah'ım üzüntüden ve kederden sana sığınırım. Acizlik ve tembellikten sana sığınırım, korkaklıktan ve cimrilikten sana sığınırım. Borcun galebe çalmasından ve insanların kahrından sana sığınırım."⁵

Dolayısıyla işte bu durum, kendisine hareketli bir hayatı ve vakit darlığını getirmektedir. Bu halde de ilim talebesi kendisine vakit ayırmakta ve muhasebe etme noktasında gafıl kalabilmektedir. Bu hal kendisinin bazı konulara alışmasıyla asıl yapması gerekenleri ihmal etmesine yol açmaktadır. Kuran ile, zikir ile vakit geçirmesi gerekirken bunlardan uzak bir şekilde bir koşturmacanın içerisinde debelenmektedir. Bu debelenme kalbî olarak kendisinin zayıflamasına, dolaylı olarak yaptığı işlerden bıkmaya, sonrasında ihlassızlığa, sonrasında ise istikametten kaymaya ve en sonunda Allah muhafaza haktan rücu etmeye kadar kendisini götürebilmektedir.

İlim talebesi aslında her gün Kur'an ile haşır neşir olmaktadır. Ancak Kur'an ile geçirdiği vakit daha ziyade bir ilmi tahsil ettiğinden ya da yaptığı bir araştırma ya da hazırladığı ders neticesinde Kur'an ile geçirdiği vakit ile sınırlı kalmaktadır.

Aslında Kur'an ile olan ilişkisinin, sakın bir kafa ile belli bir virdi okumak ve onun üzerine düşünmek ile olması gerekmektedir. Bununla birlikte ilim talebesi ve önder olan bir kimsenin kendi halini, ümmetin halini, Müslümanların halini düşüneceği belli muhasebe vakitlerine de ihtiyacı vardır. Bunu yapmak sebat ve istikamet noktasında mühimdir.

Asıl itibariyle eksen kaymaları, nüanslar ile, küçük farklar ile başlamaktadır. İnsan halini muhasebe etmeyi, geçmiş, planlarını, yaptıklarını, kullandığı menhec ve metodu muhasebe etmeyi ihmal etmez ise sebatı kendisi için kolaylaştırılır.

Bir başka değinilmesi gereken konuda şudur ki; ilim talebesi ve önderlerin sebat etmelerini zorlaştıran hususlardan birisi de bir sünnetullah gereği kendilerinden önce tevhid davetçilerinin başlarına gelen, zorba iktidarlar ve yöneticiler tarafından birtakım imtihanlara ve musibetlere maruz kalmalarıdır. Musibet ve imtihan anında ilim talebesine sebat kazandıracak olan ve düşmanlarını gözünde küçültecek olan husus Allah'ın (azze ve celle) kendi kalbi ve katındaki yüceliği olacaktır. Yani Allah'a olan yakınlığı ile sebat edebilecektir.

İlim talebesinin sebatına yardımcı olacak bir başka unsur ise, nasihate açık olmasıdır. İlim talebesi dışarıdan gelen her türlü nasihate ve eleştiriye açık olmalıdır. Asıl gaye Allah'ın rızasını elde etmek ve cennete kavuşmaktır.

⁵ (Ebu Davud)

Peki bu eleştiri ve nasihatlere nasıl muamele etmelidir?

Sürekli hareket halinde olan insanların fazlaca eleştirilmeleri normal bir durumdur. Sürekli işleyen bir eşyanın, malzemenin de hata vermesi, bozulması, arızalanması normaldir. Çok hareket eden, aktif olan bir insanın da hata yapması, hatta birden fazla hata yapması normaldir. Ancak önemli olan konu hatada ısrar etmemek ve bilerek, isteyerek, tasarlayarak, hainlik ederek yanlış yapmamaktır.

İnsan hata yaptığı da iyi işler yaptığı da etrafında seslerin yükseldiğine, eleştirildiğine ya da övüldüğüne şahitlik edebilir. Bu durumlarda ilim talebesi ve önderler gelen tüm eleştirileri de övgüleri de almalıdır.

Eleştirileri önemseyip alması kendisi adına çokta önemlidir. Çünkü insanların övgüleri için değil Allah'ın rızasına taliptir. O'nun vechi için amel işler, O'nun rızalığını gözetir. Ancak eleştirilere kulak vermesi, yaptığı bir hatadan dönmesi ve istikametini koruması, muhasebe etmesi adına önemlidir.

Bu eleştiriler, bazen yapıcı bazen ise yıkıcı amaçlar taşımaktadır. Dolayısıyla yapılan eleştirilere ele alınıp, değerlendirmeye alınacağına, ayarına göre, gramına göre muamele edilmelidir. Böyle bir ayırımın yapılmaması şunu da beraberinde getirir; insan yapılan her eleştiriye haddinden fazla takılarak ümitsizliğe dalabilir ya da her övgü ile kendisini olmadık bir yerde görmek suretiyle kendini beğenerek istikametini kaybedebilir.

Altının farklı farklı ayarları vardır. Bazı altınlar 14 ayar, bazıları 18, bazıları ise 22 ve 24 ayardır. Bu ayarların her birisi o altının kalitesini ve saflığını gösterir. Ancak değer

olarak her birisi diğerlerinden farklıdır. İnsanlar da altınlar gibi ayar ayardır. Ancak her birisini söylediği sözün değeri diğerlerinden farklıdır. Bir ilim talebesi, önder veya davetçi duyduğu hiçbir eleştiriye es geçmez. Ancak kendisine yakınlığına ve uzaklığına göre, ayarlarına ve değerlerine göre onlara muamele eder. Eğer 14 ayar bir sözü farklı farklı yerlerden birden fazla kere duymuş ise onu değerlendirir ve o eleştiriden nasihat almaya çalışmalıdır. Ancak 24 ayar bir sözü, bir eleştiriye bir kere dahi duysa hemen onunla alakalı kendisini muhasebe etmelidir.

Eleştiriye olduğu gibi övgüye de aynı şekilde muamele etmelidir. Şunu belirtmekte fayda vardır. Bir ilim talebesi, bir önder ya da davetçi övgü almak için amelde bulunmaz. Ancak Allah'ın yeryüzündeki kulları, iyi ya da kötüye şahitlik ettiklerinde bu şahitliğin Allah katında bir değeri söz konusudur. Bir Müslümanın övgüye olan muamelesi de budur. Övülmek için amel etmez. Ancak bir amelin Allah rızası için yaptığı da Allah'ın kulları onun iyiliğine şahitlik edebilirler. Tıpkı Rasulullah'ın (sav) şu hadisinde bahsettiği gibi;

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ،
بِجَنَازَةٍ، فَأَثْنُوا عَلَيْهَا خَيْرًا، فَقَالَ: "
وَجَبَتْ، وَجَبَتْ، وَجَبَتْ " وَمَرَّ عَلَيْهِ
بِجَنَازَةٍ، فَأَثْنُوا عَلَيْهَا شَرًّا، فَقَالَ: "
وَجَبَتْ، وَجَبَتْ، وَجَبَتْ " فَقَالَ لَهُ عُمَرُ:
فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي، مَرَّ بِجَنَازَةٍ، فَأَثْنُوا عَلَيْهَا
خَيْرًا فَقُلْتَ: " وَجَبَتْ، وَجَبَتْ، وَجَبَتْ "
وَمَرَّ بِجَنَازَةٍ، فَأَثْنُوا عَلَيْهَا شَرًّا فَقُلْتَ: "
وَجَبَتْ، وَجَبَتْ، وَجَبَتْ " قَالَ: " أَنْتُمْ
شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ "

"Bir cenaze geçirildi ve bu kişi hayırla anıldı. Bunun üzerine Allah Rasulü (sav): "Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu" buyurdu. Sonra başka bir cenaze geçirilince o da kötülükle anıldı. Nebi (sav) yine: "Vacip oldu, vacip oldu vacip oldu" buyurdu. Hz. Ömer: "Anam babam sana feda olsun. Bir cenaze geçirilip hayırla anıldı: "Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu" buyurdunuz. Sonra başka bir cenaze geçirilip kötülükle anıldı, yine: "Vacip oldu, vacip oldu, vacip oldu" buyurdunuz. (Bunun sebebi nedir?)" deyince, Rasulullah (sav) şu karşılığı verdi: "Hayırla andığınız kişiye Cennet vacip oldu. Kötülükle andığınız kişiye de Cehennem vacip oldu. Sizler yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz."⁶

Özetle ilim talebesi istikamet üzere hayat sürmek ve sebat etmek için, eleştiri ve nasihatlere kulak vermelidir. Nasihatlere kulağını tıkamamalıdır. Bunu günümüz idarecilerinde de görebiliyoruz. Kendilerine eleştiride bulunan herkesi kendilerinin düşmanı ilan etmektedirler. Bu psikoloji, kendisini muhasebe etmeme ve hali bozuk ise düzeltmemeyi de beraberinde getirmektedir. Sizi eleştiren, yanlış yaptığınızı ifade eden herkes sizin düşmanınız değildir. Samimi, iyi niyetli nasihatçiler ve eleştirenler sizin hayrınızı istediği için konuşuyor olabilir. Her eleştiren elbette samimi olmayabilir. Nasıl eleştirdiğine, hangi ortamlarda ve mecralarda eleştirdiğine bakarak iyi niyetli ya da kötü niyetli olduğunu anlayabiliriz. Ancak eleştiren samimiyetsiz, art niyetli ve nifak ehli dahi olsa kişinin kendini yine de yoklaması, nefsinin murakabe etmesi sebâtı için yardımcıdır.

Bu bağlamda ilim talebesi kendi yanında samimi nasihatçileri bulundurmalı ya da belli başlı kendisinin muttaki, tecrübeli, hikmet ve basiret sahibi gördüğü kimseleri nasihatçi edinmelidir. Kendisi gibi düşünmeyen insanları, farklı perspektiflerden bakabilen, olayları eleştirisel değerlendirebilen kişilere karşı gönlü geniş olmalıdır. Özellikle lider ve önder konumunda olan insanlar kendisinin çokça sorgulanmasını ya da fazlaca soru sorulmasından rahatsız olabilirler. Ancak neticede bu insanların varlığı bir açıdan topluluklar ve önderler için bir sigorta görevi görmektedir. Daha önceki yazılarımda da ifade ettiğim gibi İslami topluluklar sadece kendi liderlerinin kopyalarını yetiştiren ortamlar olmamalıdır. Böyle olan ortamlarda muhasebe ve murakabenin kalmaması normal bir şeydir. Çünkü herkes aynı zaviyeden olayları değerlendirmektedir. Böylesi ortamlarda insanların yaptıkları hataları tespit edip, düzeltmeleri elbette mümkün olmayacaktır.

Şu da göz ardı edilmemelidir; Sürekli olarak insanı eleştiri de yönlendirmemelidir. Herkesi memnun etmek asla mümkün değildir. Dolayısıyla sürekli bir eleştiri söz konusu olacaktır. Bir başka vecih ise sürekli eleştirilere takılan, eleştirilere gerektiğinden daha fazla önem veren bir insan kınayıcıların kınaması ile asıl yapması gerekenleri terk edebilir, bununla kalmayıp ihlâssızlıkla da cezalandırılabilir. Eleştiri ve nasihatleri ilim talebesi almalı, ancak sadece eleştiriler kendisini yönetmemelidir.

⁶ (Farklı senet ve rivayetler ile Buhari ve Tirmizi'den rivayet edilmiştir.)

Burada bir parantez de Müslümanlara açmak gerekir. Müslümanlar hem kendi sebatları hem de onların sebat ve istikameti için nasihate gerekli önemi göstermeli ve yeri geldiğinde usulüne göre nasihat etmelidirler. İlim talebesi "Bilir zaten, hatırlatmaya, anlatmaya gerek yoktur." mantığıyla nasihatten geri durmamalıdır. Başta da örneğini verdiğimiz gibi kendisi iyi yaptığını zannedebilir, ancak hatırlatmak, farklı açılardan konuyu kendilerine izah etmek belki de çok ciddi zararların eşiğinden komple bir topluluğu döndürebilir. Burada önderler ile tebalar arasındaki otokontrolü sağlayacak olan şey boşvermezlik ve nasihatçi olmaktır.

İlim talebesi ve önderler için önemli olan konulardan birisi de istişareye gerekli önemi göstermesidir. Burada istişare kavramından neyin anlaşıldığı önemlidir.

İstişare, öncesinden verilmiş olan bir kararı başkalarına onaylatmak değildir.

İstişare, istişare edilecek olan konunun ehli olmayan insanlara götürülerek üstünkörü değerlendirilmesi değildir.

İstişare, yukarıda da bahsettiğimiz üzere herkesin aynı zaviyeden olayları değerlendirdiği kalabalıkça bir grubun bir meseleyi değerlendirmeleri de değildir.

İstişare, sunulan konunun ilim talebesi tarafından dediğinin aynısını onaylamakta değildir.

İstişare bir konunun birden fazla kişi tarafından birden fazla zaviyeden etraflıca ehli tarafından değerlendirilmesidir.

Allah tarafından sürekli gözetilen ve kendisine vahiy ile gerektiğinde uyarılan, kendisine müdahale edilen Rasulullah (sav) dahi meselelerini ashabi ile istişare etmek suretiyle karara bağlamaktaydı. Efendimizin durumu böyle iken kanaat önderlerinin, ilim talebelerinin istişaresiz hareket etmesi asla düşünülemez.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır;

وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

"... İşlerinde onlarla istişare et. (Bir konuda) karar verdiğin zaman Allah'a tevekkül et. (Ve onu uygula. Çünkü) Allah, tevekkül edenleri sever."⁷

Bir başka ayette ise şöyle buyurmaktadır;

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

"Onlar Rablerinin çağrısına uyarlar ve namazı dosdoğru kılarlar. Aralarındaki işlerini istişare ederek yürütürler. Kendilerine verdiğimiz rızıklardan da Allah yolunda harcarlar."⁸

Rasulullah'ın (sav) hayatına baktığımızda birçok konuda ashabi ile istişare etmeden karar almadığını görmekteyiz.

Önderler ve ilim talebeleri içinde bugün sebat etmelerine yardımcı olacak sebeplerden birisi de şüphe yok ki istişare etmektir. İstişare eden, işlerini meşveret ile yapan kimse hakka isabet etme noktasında ve yanlışa dalmama noktasında daha ihtiyatlı olur. İstişaresini tamamladıktan sonra ise artık azmetmek, alınan karar üzere, çıkan netice üzere kararlı bir şekilde onu uygulamaktır.

⁷ (3/ Ali İmran 159)

⁸ (42/ Şura 38)

Sebat etmek isteyen bir ilim talebesi kendine sorulan her soruya cevap vermek, her konuda görüş bildirmek gibi bir hataya düşmemelidir. Şunu unutmamalıdır ki Allah katında vermiş olduğu her fetva, bilmeden cevap vermiş olduğu her bir soru, aleyhine olabilir. Bundan dolayı her konuda konuşmamalı, bildiği bilmediği her konuda görüş bildirmemelidir.

Nitekim Rasulullah (sav) şöyle buyurmaktadır;

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ، قَالَ:
سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ
الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ، وَلَكِنْ يَقْبِضُ
الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا
اتَّخَذَ النَّاسُ رُءُوسًا جُهَالًا، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ
عِلْمٍ فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا "

"Allah, ilmi insanlardan bir anda söküp almaz. Fakat âlimlerin ruhunu alarak ilmi alır. Nihayet geride tek bir âlim kalmadığında, insanlar cahil önderler edinirler. Onlara sorular sorulur ve bilgisizce fetva verirler. Böylece hem saparlar hem saptırırlar!"⁹

Hadiste dikkat edilirse bilmeden kişinin sorulara cevap vermesinin neticesi sadece insanları saptırmak olarak kalmamakta, aynı zamanda soruya cevap veren kimsenin de sapmasına sebep olmaktadır. Rabbim bundan bizleri muhafaza etsin.

İnsanlar bizlerden yer yer her konu hakkında konuşmamızı, her ihtilaf hakkında açıklama yapmamızı isteyebilirler. Ancak ilim talebeleri Allah katında tek başına hesap vereceğini unutmamalıdır. Dünyada söylediği her söz kendisini bağlayacak ve

hesabını verecektir. Bugün konuşmasını isteyen insanları hesap anında yanında bulamayacaktır.

Bildiğini söyleme ve ifade etme konusunda ise imanî meseleler olmadığı müddetçe kendisinin ulaştığı neticenin bu olduğunu söyleyerek ucu açık bir şekilde ifade etmeli ve kendisinin ulaştığını neticenin dışındaki görüşlerinde olabileceğini itiraf ederek, net ifadelerden kaçınmalıdır. Diğer görüşler noktasında da sadrı geniş olmalıdır.

Net ifadelerden kaçınmanın sebebi Allah Teâlâ tarafından ağızdan çıkanlarla imtihan edilme korkusu olmalıdır.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لَهُمْ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا
كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

"Mûsâ'dan sonra İsrailoğullarının ileri gelenlerini görmedin mi (ne yaptılar)? Hani, peygamberlerinden birine, "Bize bir hükümdar gönder de Allah yolunda savaşalım" demişlerdi. O, "Ya üzerinize savaş farz kılındığı hâlde, savaşmayacak olursanız?" demişti. Onlar, "Yurdu-muzdan çıkarılmış, çocuklarımızdan uzaklaştırılmış olduğumuz hâlde Allah yolunda niye savaşmayalım" diye cevap vermişlerdi. Ama onlara savaş farz kılınıncı içlerinden pek azı hariç, yüz çevirdiler. Allah, zalimleri hakkıyla bilendir."¹⁰

⁹ (Buhari)

¹⁰ (2/ Bakara 246)

Ayette de geçtiği üzere insanlar, Allah tarafından konuştukları ile imtihan edilebilirler. Konuştuklarını yerine getiremediklerinde ise insanların sapmalarına, yalpalamalarına ve sebat edememelerine sebep olabilir.

Yine bu bağlamda Musa'nın (aleyhisselam) kıssasının anlatıldığı Kasas suresinin 15-19. ayetlerini tedebbür etmekte fayda vardır. Musa (aleyhisselam), yanlışlıkla bir adamı öldürdükten sonra, asla zalimlere yardımcı olmayacağına dair bir söz vermektedir. Bunun akabinde ise Allah tarafından ağzından çıkan bu sözle imtihan edilmektedir. Ancak Musa (aleyhisselam), Allah'a vermiş olduğu sözü bozmamış ve verdiği söze riayet etmiştir.

Yine ilim talebesi istikametini korumak ve sebatını devam ettirmek için geniş bir fıkha sahip olmalıdır. Olaylar kendisine arz edildiğinde ya da bazı meseleler kendisine sorulduğunda geniş bir çerçeveye ile sorunun mahiyetini, meselenin mahiyetini değerlendirebilmelidir ki tek bir açıdan meseleye bakmasın, farklı ihtimalleri de göz önünde bulundurarak genişçe bir cevap verebilsin. Eğer bir konu ile alakalı kısır bir değerlendirme yapacak olursa, ihtimalleri değerlendirmeyecek olursa vereceği cevapta şamil olmayacak ve ileride görüşünü değiştirmek zorunda kalacaktır.

ÜMMETİN BÜYÜK İMTİHANI "MÜRCİE"

Ali Mücahit Orakçı

alimucahitorakci@takvadergisi.org

Kitabında, iman ve ameli asla ayırmayan Allah'a hamd olsun. Salat ve selam cemaatle namaz kılmayanların evlerini yakmak isteyen nebinin, ashabının ve onlara güzellikle tabi olanların üzerine olsun.

Türkiye 99 yıldır laik bir ülkedir. Laikliğin ve demokrasinin bu ülkede nasıl yer bulup kökleştğine baktığımızda aslında cumhuriyetten önce var olan İslam itikadının Rasulullah'ın (sav) bize tebliğ ettiği ve en hayırlı ilk üç neslin inancı ile aynı olmadığını görürüz. Cumhuriyet öncesi Osmanlı devleti mutasavvıf ve maturidi¹ (Mürcie) bir devletti. Özellikle lale devrinde itibaren saray ahalisi zevki sefanın içine daldılar ve İmanın gerektirdiği amelleri imandan saymayan ve zaten amel yapmaktan gocunan insanın gözünde, ameli daha da değersizleştiren irca akidesinin yaygın görüş olmasından dolayı salih amelleri terk ettiler. Bu sebeplerden dolayı bazı alimler mürcieyi anlatırlarken "hükümdarların dini" tabirini kullanmışlardır.

En-Nadr b. Şumeyl rahimehullah (v. 204) şöyle demiştir: "El-Me'mûn'un yanına girdim. Bana 'Nasılsın ey Nadr?' diye sordu. 'İyiyim' dedim. 'İrcânın ne olduğunu biliyor musun?' diye sordu. Dedim ki: 'Hükümdarların keyfine uyan bir dindir. Onunla dünyalıkları adına bazı şeyler

elde ederler. O ise onların dinlerinden eksildir. Bunun üzerine bana 'Doğru söyledin' dedi."²

Tabi ki bu durum halkada yansıdı, kabirperstlik ve mistisizm daha da kök saldı. Cumhuriyet'ten önce sözde İslam devleti Osmanlıda, zina ve içki yaygınlaşmıştı. Haramlar veya bidatler çok rahatlıkla işlenir oldu.

Bugünün Türkiye'sinde ise artık her şeyi mubah gören ibahiyye mezhebi yaygınlaştı.

Peki bunca küfrün, fuhşiyatın ve zulmün temelinde yatan sebep ne?

İnsanlar nasıl oldu da her türlü çirkin fiili rahatlıkla yapar oldular?

Dahası bunca camiye ve hocaya rağmen neden küfür ve haram fiillere engel olunamıyor?

Allah'ın hakkı olan tevhidî yerine getirmenin ve yine O'nun hakkı olan küfürden sakınmanın kimsenin umurunda olmamasının sebebi ne?

İşte bütün bunların altında yatan ana sebeplerden biriside bu toplumun içine işlemiş ameli imandan görmeyen Mürcie akidesidir.

İrca Nedir?

Mürcienin sözlük anlamı:

Mürcie (مُرْجِيَّة) ircaun mastarından türemiş ismi failidir ve şu manalara gelmektedir:

- Erteleme/Erteleyen
- Tehir etme/Tehir eden
- Geriye bırakma/Geriye bırakan

¹ (Mürcie fırkalarna bir sonraki yazımda değineceğim inşallah.)

² (Tarihu Dimeşk, 33/30)

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ

"Dediler ki: "Onu ve kardeşini erte. (Hemen cezalandırma!) Şehirlere toplayıcılar yolla."³

Bu ayette irca kelimesinin lügat anlamı ile varit olduğunu görmekteyiz.

Terim anlamı:

Mürcie kavramı iki taife için kullanılmakta:

1- Ali (ra) ve Osman (ra) hükümlerini erteleyenler, Allah'a havale edenler. Yani O ikisine ne Müslüman nede kafir derler.

Bu irca ortaya atılan ilk ircadır. Cennet ile müjdelenmelerine rağmen Ali ve Osman (ra) hükmünü yani Müslüman/Haklı veya kafir/Haksız olup olmadıklarını Allah'a havale etmeleridir.

2- Ameli iman kavramından çıkartıp, hariciler gibi imanın artıp, eksilmeyeceğini söyleyenler. Yani onlara bu ismin verilmesinin sebebi imanın söz olduğunu söyleyip ameli sonraya bırakmalarıdır.

İrca Fikrinin Doğuşu

Ömer (ra) şehit edilmesi ile fitne kapısı aralanmış, Osman (ra) şehit edilmesi ile bu kapı ardına kadar açılmıştı. Bu süreçte sahabeler üç gruba ayrıldılar. Birinci grup Ali (ra) yanında duranlar, ikinci grup Ali (ra) muhalefet edip Osman (ra) katillerinin bir an önce bulunup cezalandırılmasını isteyenler, üçüncü grup ise tarafsız duranlar yani her iki tarafın hükmünü irca (erteleme) yapanlar.

Taberi, el-Ferrá er-Razi'den onun şöyle dediğini rivayet etmiştir: "İbn Uyeyne'ye ırcanın ne olduğu soruldu. Bunun üzerine o dedi ki: İrcanın iki manası vardır.

Bir topluluk Ali'nin ve Osman'ın durumunu (Allah'a) ertelemiştir. Bu kimseler geçip gitmiştir. Bugünün Mürcie'sine gelince onlar imanın amel olmaksızın söz olduğunu söyleyen kimselerdir. Onlarla oturmayın ve yemek yemeyin."⁴

Taberi (rah) şöyle demiştir: "Mürcie'ye neden bu ismin verildiği hususunda söylenecek doğru söz şudur:

a) İrcânın manası daha önce beyan ettiğimiz şeydir. Yani bir şeyi sonraya bırakmaktır. Dolayısıyla Ali'nin ve Osman'ın durumunu Rablerine bırakan, onları dost da edinmeyen, onlardan beri de olmayan kimse onların durumunu irca etmiş olmakta, yani Mürcie olmaktadır.

b) Ameli ve taati imandan sonraya bırakan, ircâ etmiş olmaktadır; yani Mürcie olmaktadır. Yalnız şu var ki günümüze kadar gelip geçmiş, din meselelerinde ihtilaf edenlerin görüşleri hususunda bilgi sahibi kimselerin nezdinde bu isim daha çok iman söz olmaksızın ameldir diyen, şer'i buyrukların imandan olmadığı görüşünü benimsemeyen, imanı onun vacipliğini doğrulayan amel olmaksızın söz ile tasdikten ibaret gören kimseler hakkında kullanılmıştır."

Sıffin vakasından sonra tahkim olayı ile birlikte Ali ve Muaviye (ra) tekfir eden hariciler ile Ali (ra) sevgide aşırıya giden Şia ortaya çıktı. Üçüncü grup ise Ali'yi (ra) aşırı derecede tazim etmeye de karşıydılar, hariciler gibi tekfir etmeye de karşıydılar. İki taraftan beri olmamakla birlikte durumlarını Allah'a (cc) havale ediyorlardı.

Mesela hicrî 116'da vefat eden Kufe'nin kadısı Muharib bin Disâr ilk mürciyeden-di. İmam ez-Zehebî (rah) onun için şöyle der: "Ali ve Muaviye'nin durumunu Allah'a erteleyen, haklarında ne imanı ve ne de küfrü ispat etmeyen ilk mürciyeden-di."

³ (26/ Şuara, 36)

⁴ (Tehribul Asâr'da (Müsned-i İbn Abbas, 976)

İslam tarihine baktığımız zaman ehli sünnet dışında kalan fırkaların ve akımların kendilerine muhalif fırkalara tepki olarak ortaya çıktıklarını görürüz. Mürcie fırkasının da ilk ortaya çıkmasının sebeplerinden birisi harici fırkasına karşı tepki olarak olmuştur. Haricilerin Ali'yi (ra) tekfir etmeleri ve büyük günah işleyen müminleri de dinden çıkmak ile suçlamaları Mürcie fikrinin yeşermesine yol açtı.

Yine tarihe baktığımız zaman bir fikre tepki olarak ortaya çıkan fikirlerin hiç de sağlıklı olmadıklarına şahit olamayız. Bunun sebebi ise -Allah cc en doğrusunu bilir- tepkisel olarak ortaya çıkan fırkalar fikirlerini, muhalifi oldukları ve aslında yanlış olan fikrin üzerine bina ederek muhalefet etmeleridir.

Hariciler, imanın bir bütün olduğunu ve asla artıp eksilmeyeceğini iddia ettiler. Bu görüşe göre büyük günahlardan olan yalanı, söyleyen bir kimse imana zıt bir şey yaptığı için ve imanda artıp eksilmediğinden dolayı küfre girmiş, imanının hepsini kaybetmiştir. Mürcie fırkası da bu yanlış inancı -yani imanın artıp, eksilmeyeceğini- doğru kabul edip, fikir yapısını bir yanlışın üzerine bina edip başka bir sapmanın hatta daha büyük bir sapmanın önünü açmıştır.

Hariciler iman artmaz ve eksilmez diyerek her türlü haram fiili yapanları tekfir etmiş. Mürcieler ise iman artmaz ve eksilmez bütün inananların imanı eşittir diyerek ve haricilerin bu yanlışına düşmemek için ameli imanın kapsamından saymayarak her türlü haram veya küfür fiili işleyenlerin iman dairesinde oldukları iddiasında bulunmuştur. Mürcieler daha da ileri giderek büyük günah işleyen kimselerin imanının kâmil iman olduğunu bile söylemişlerdir.

Mürcie, Lailaheillallah dendikten sonra ne yapılırsa yapılsın kişinin İslam'dan çıkmayacağını söylemektedir.

Bir diğer Mürcie fırkasına göre kişi yaptığı fiille isimlendirilmez. Yani şirk işleyen müşrik, küfür işleyen kafir olmamaktadır. Kafir olması için helal görmesi gerekir derler. Bir başkası da şöyle der: İman kalptedir. Ve imanın zıddı olan küfür de kalptedir. Söylenilen veya yapılan ameller şirk ve küfür olsa da kalpteki imana zarar vermez.

Ya da şu mesnetsiz sözleri söyler: Söz veya fiil, zatında şirk veya küfür olabilir ancak faili müşrik veya kâfir olmaz çünkü cahildir. Bir kere bilerek La ilahe illallah demiş olan bir kişi artık bile-rek Allah'a ortak koşmaz. Ancak yaptığının şirk olduğunu bilmediğinden dolayı Allah'a ortak koşabilir. Bilmemesi ise onun için mazerettir.

Sünnet ehline göre Ameller tek bir mertebede değildir. Bilakis ameller farklı farklıdır; kimi ameller kişinin Müslüman olması için şarttır, kimi ameller ise daha iyi, imanı kâmil Müslüman olması içindir. Bununla birlikte kanun koyucunun yasakladığı ameller de tek mertebede değerlendirilmemiştir. Haram olan bazı ameller kişinin imanını bozar ki bu amellere büyük küfür denmiştir, bazı haram ameller ise kişinin imanını kökünden yıkmaz ancak azaltır, bu amellere de küçük küfür denmiştir.

İman İtaat ile Artar ve Masiyet ile Eksilir

Ehli sünnet ve'l-Cemaat ise 'amel imandandır, İman artar ve eksilir, her kulun iman derecesi yaptığı ameller derecesindedir ve asla eşit değildir' der. Ancak bununla birlikte büyük günah işleyeni hariciler gibi tekfir etmez, fasık olma vasfını verir. Küfür fiili işleyen birine ise mürcienin aksine ameli imanın bir cüzü olarak gördüğü için kafir olma vasfını verir.

İbn Receb şöyle demiştir:

"Bu meseleler; yani İslam, iman, küfür ve nifak ile ilgili meseleler çok önemli meselelerdir. Zira Allah saadeti, şekâveti, cenneti ve cehennemi hak etmeyi bu isimlere bağlı kılmıştır. Bu isimlerin müsemmaları hususunda ortaya çıkan ihtilaf bu ümmet arasında ortaya çıkan ilk ihtilâftır. Şöyle ki Hâriciler masiyet işleyen muvahhidleri İslam'ın tamamen dışına çıkararak, onları küfür dairesine sokarak, onlara kafir muamelesi yaparak, böylece Müslümanların kanlarını ve mallarını helal sayarak Sahabe'ye muhalefet etmişlerdir. Onlardan sonra Mutezile'nin muhalefeti ve 'iki konum arasında bir konum' şeklindeki sözleri ortaya çıktı. Sonra Mürce'nin muhalefeti ve 'Fasık, imanı kâmil bir mümindir' şeklindeki sözleri ortaya çıktı. Alimler önceden beri bu meseleler hakkında birçok kitap kaleme almışlardır."⁵

İmanın artıp eksileceğinin delilleri

Kur'an'dan delili:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تَلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

"Müminler ancak o kimselerdir ki; Allah anıldığında kalpleri ürpertiyle titrer, O'nun ayetleri okunduğunda imanlarını arttırır ve yalnızca Rablerine tevekkül ederler."⁶

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

**"Onlar ki: "İnsanlar sizinle (sa-
vaşmak için) toplandı. Onlardan kor-
kun." denildiğinde imanları arttı ve
dediler ki: "Allah bize yeter, O ne
güzel vekildir.""**⁷

Bu ayetler ve daha başkaları imanın artacağına apaçık delildir. İmanın azalacağına delilleri ise kadınların aklının ve dinlerinin noksan olduğunu bildirildiği hadis ile meşhur şefaât hadisinde geçen kalbinde zerre miskali iman olanın cehennemden çıkacağına bildirildiği hadis imanın azalacağına delilleridir.

Alimlerin bu husustaki sözleri:

İmam Evzai'ye (rh) iman artar mı? Diye soruldu. "Evet, dağlar kadar olana dek artar" dedi. (Ravi) dedi ki: "Peki azalır mı? Diye sordum. "Evet, kendisinden bir şey kalmayınca dek azalır" dedi.⁸

Süfyan b. Uyeyne (rh) "İman söz ve ameldir, artar ve azalır" demiş, kardeşi İbrahim b. Uyeyne'nin "Ey Ebu Muhammed, azalır deme" demesi üzerine de öfkelenip "Sus çocuk, o kendisinden bir şey kalmayana dek azalır" diyerek karşılık vermiştir.⁹

İbni Receb şunları söylemiştir: "İman kapsamına kalbin marifeti, söz ve amel girdiğine göre imanın artışı amellerin artışıyla, imanın azalması da amellerin azalmasıyla meydana gelir. Seleften birçok zat "Taatile artar, masiyetle azalır" diyerek bunu açık bir şekilde ifade etmiştir. İmanın sözün artışıyla artıp sözün azalmasıyla azalmasına gelince bu da tıpkı uzuvların ameli gibidir. Zira kişi Allah'ı ne kadar anarsa ve O'nun kitabını ne kadar okursa imanı o ölçüde artar. Diliyle zikretmesi üzerine vacip olan şeyleri terk ettiği zaman da imanı azalır. Kalbin marifetinin artıp azalmasının söz konusu olup olmadığı meselesine gelince, bu konuda iki görüş vardır... İkinci görüşe göre marifet artar ve azalır. Merruzi şöyle demiştir: 'Ahmed'e kalp ile Allah'ı bilmenin farklı derecelerde olup olmayacağını sordum.

⁵ (Câmiul Ulumi vel Hikem'de -1/114-)

⁶ (8/ Enfal, 2)

⁷ (3/Alî İmran, 173)

⁸ (el-Lalekai, 1030)

⁹ (el-İman, el-Adeni, 28)

. "Evet" dedi. "Bu artar mı?" diye sordum. "Evet" dedi. Bunu el-Hallâl ve 'es-Sünne' kitabında Ebû Bekr Abdulaziz Ahmed'den rivâyet etmiştir... Marifetin artışı iki şekilde açıklanabilir: Birincisi: Marifetin artışı Allah'ın isimlerinin, sıfatlarının, fiillerinin, meleklerin ve nebîlerin isimlerinin, onların özelliklerinin, onlara indirilen kitapların ve âhiret gününün tafsîlâtını bilmekle olur. Bu tartışma götürmeyecek derecede açık bir meseledir. İkincisi: Vahdâniyet (Allah'ın birliği) hususundaki marifetin artışı vahdâniyetin delilleri hususundaki marifetin artışıyla meydana gelir. Şüphesiz vahdâniyetin delillerini sayıyla sınırlamak mümkün değildir. Zira kâinattaki her zerre Yaratıcının var ve bir olduğuna delâlet etmektedir. Bu deliller hususundaki marifeti çok olan kimsenin marifeti bu durumda olmayan kimsenin marifetinden çok olur. Nübüvvetleri, ahiret gününün kaderi ve gayba dâir iman edilmesi gereken diğer hususları bilmek de böyledir."¹⁰

İmanda İstisna Yapmak (inşallah Müminim Demek)

İslam daha çok zahir ile alakalı iman ise kalp ile alakalıdır. Sünnet ehline göre imanın tek bir mertebesi olmadığı ve artıp eksildiği için kişi "müminim inşallah" veya "mümin olduğumu umarım" gibi ibareler ile imanını tanımlar. Bunu sebeplerinden bir tanesi de mürcienin iddiasının zıttı olarak, her iman kâmil olmadığı için ve kişi nefisini temize çıkartmaktan korktuğundan dolayı bu şekilde cevap verir.

Harb el-Kirmânî (rah) içerisinde âlimlerin icmasını naklettiği akidesinde (4-5) şöyle demiştir: "İstisnânın şüphe olmaması şartıyla imanda istisna yapılır. Bu âlimler tarafından uygulana gelen bir sünnettir. Kişiye 'Sen mümin misin?' diye sorulduğu zaman İnşallah müminim' ya da 'Mümin olduğumu umarım' ya da 'Allah'a, O'nun meleklerine, kitaplarına ve rasûllerine iman ettim' der."

El-Acurri (rah) şöyle demiştir: "Allah size rahmet etsin! İmanının Cibril'in ve Mikail'in imanı gibi olduğunu söyleyen kimsenin sözünden ve 'Ben Allah katında müminim, ben imanı kâmil bir müminim' diyen kimsenin sözünden sakının. Bütün bunlar ircâ ehlinin görüşleridir."¹¹

İbn Batta (rah) şöyle demiştir: "Ancak şeytanın kalbine hükmettiği pis, Mürcie ve sapık bir adam imanda istisnaya karşı çıkar ve bunu kabul etmekten geri durur. Ondan Allah'a sığınınız."¹²

Mürcieler ise ehli sünnete bu meseleden dolayı "şüpheciler" olarak isimlendirmektedir. Bazı haddi aşan irca ehli ise imanda istisna yapanları riddet ile suçlamaktadır. Ehli sünnet imanda istisna yapmayı (inşallah demeyi) gerekli görmekte birlikte ameli imanın bir parçası görüp, iman artar ve eksilir diyen bir kimse imanda istisna yapmadığı zaman bütün bu bidatleri yapan Mürcie'ye yaptığı muameleyi yapmamıştır.

Abdullah b. Ahmed şöyle demiştir: "Babama İman söz ve ameldir, artar ve azalır" dediği hâlde istisna yapmayan kimsenin Mürcie olup olmadığını sordum. 'Mürcie olmayacağını ümit ederim' dedi."¹³

Velhamdulillah

¹⁰ (fethu'l Bari'de -1/9-)

¹¹ (es-Şeria (2/687)

¹² (el-İbânetu'l Kubra'da -1277-)

¹³ (es-Sünne'de -586-)

NASİHATÇİLERE NASİHAT

Hüseyin Oral

huseyinoral@takvadergisi.org

Allah'ın dinini anlatan, emirlerinin yerine getirilmesini ve yasaklarından sakınılmasını toplum içerisinde canlı tutmayı hedefleyen nasihatçiler, anlattıkları her konunun ilgi uyandırabilmesi ve dinleyenlerin istifade edip başkalarına da fayda verebilmesi için burada değinmeye çalışacağımız yöntemlere başvurmaları halinde gerçekten olumlu neticeler alabilirler.

Toplumlara hitap edenler, yaşadıkları çağda sürekli gelişmekte olan ve bölge halkının dikkatlerini çekebilen yöntemlere başvurarak hitap etmeyi başardıkları sürece; tesirli olabilmişlerdir.

Yıllar öncesinin üslubunu aynen taklit ederek dinleyenleri uyuklatan veya sıkılmalarına yol açan hitap yöntemlerinin artık güncellenmesi ve nasihatten beklenen faydanın gerçekleşmesi için dikkatleri çekebilen, odaklanmayı bozmayan ve merak uyandırıp sabırsızlıkla nasihatçinin anlatacaklarına dikkat kestiren yöntemlerin kullanılması; artık bir zaruret halini almıştır.

Bu yöntemlerden biri de anlatılmak istenen konunun başlığı biraz kapalı bırakılıp henüz konu anlatılmaya başlamadan önce dinleyicilerin ilgisini daha çok çekmesini sağlamaktır. Bir konuya atılan başlık konunun içeriğine dair genel bir fikir verecek olursa belki de daha önce başka vesilelerle konudan haberdar olanların ilgisini kaybetmesine yol açabilir. İçeriğin merak uyandırması da ilgiyi arttırmak açısından önem arz eder.

Nasihatçi yapacağı nasihatın başlığı olarak “gafil yolcu” gibi bir başlık atacak olursa kendisini dinlemek üzere hazır bulunanlar, nasihatın içeriğinde bir yolcunun kıssasına mı yoksa yolculuk hükümlerinde yanlış bilinen konulara mı değineceğini merak edip dururken; bu dünyada herkesin bir ahiret yolcusu olduğu, Rasulullah’ın hadisinden yola çıkarak dünyadaki geri dönüşü olan yolculuklarda bile hazırlığını yeterli derecede yapmayan kimsenin yaşayacağı pişmanlıklarla, ahiret yolcusu olup da geri dönemeyecek olan kimsenin yaşayacağı pişmanlıkların aynı derecede olamayacağını anlatması, nasihatın etkisinin ve kalıcılığının daha etkili olmasını sağlayacaktır.

وعن ابن عمر ، رضي الله عنهما ، قال : أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَنْكِبِي ، فَقَالَ : « كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ . »

İbni Ömer (ra) şöyle dedi: Rasulullah (sav) benim iki omuzumu tuttu ve: “Dünyada sanki bir garip veya bir yolcu gibi ol” buyurdu.¹

Nasihatçi konu başlığı seçerken bazı ayetlerden alıntı yaparak kalbine gelen uygun bir başlığı seçmeleri halinde hem ayetler üzerinde dinleyenlerin aşinalığını artırır, hem de yapılan nasihatın kalıcılığını sağlamış olur. Örneğin münafıklardan bahseden bir konuda “kendini kandıranlar” başlığı, “ikram edilen misafirler” başlığı altında İbrahim’in (as) misafirlerinin kıssası gibi konuları anlattıkları zaman hem oluşturdıkları beklentiye uygun düşen hem de akıllarda kalıcı olan tesirli nasihatlere imza atmış olur.

Bazen nasihatler bir ana başlık altında detaylı konuları içerebilir bu durumda da seçilecek ana başlık alt başlıkların tamamını kapsayıcı olmalıdır.

¹ (Buhari)

Mesela Yahudilerin ve karakterlerinin anlatılacağı bir nasihat silsilesine "Yeryüzünde muhakkak iki defa bozunculuk yapacaksınız..."² ayetinden yola çıkarak yer yüzünde fesat çıkaranlar gibi bir başlık atılarak Yahudilerin tüm özelliklerini birer konu teşkil edecek alt başlıklar halinde ayrı ayrı nasihatlerde anlatılırsa, ana başlığa dair istenen mesaj verilmiş olmakla birlikte alt başlıklardan da istifade edilmiş olur. Dinleyenler okunan ayetlerin kimler hakkında olduğunu ve iniş sebebini öğrenir. İhtiyaç anında çevrelerine konuya dair bazı önemli noktaları hatırlatabilecek kadar bilgi sahibi olurlar.

Ayrıca birbirini belli aralıklarla takip eden nasihatler, bir ana başlık altında anlatılacak olursa, hem ana konunun kapsamlı şekilde anlaşılmasına; hem de alt başlıklarda en ince ayrıntısına kadar anlatılabilmesine imkân oluşturur.

Her Müslümanın vakti kendisi için çok değerlidir. Nasihatçinin vakti ise, çok daha kıymetlidir. Özellikle nasihatçilerin anlatacakları konulara odaklandıkları, hazırlıklarıyla meşgul oldukları günlerde, başka şeylerle meşgul edilmemelerine ve odaklandıkları konudan uzaklaşıp; zihnini bulandıracak dış etkenlerden olumsuz etkilenmemeleri için gereken hassasiyet gösterilmelidir.

Haftada bir kez nasihatte bulunuyorsa belki de bütün haftasını yapacağı nasihate odaklayarak, kendisini yeterli seviyede donatmakla geçirmelidir. Bir kâğıda birkaç satır not almakla yetinmemeli; anlatmayı planladığı konuları dinleyenlere anlatırken, kendisi için en çok fayda gördüğü yöntemle yazmalı, bazı yazdıklarını da gerek duyduğu zaman satır satır okuyarak istifadenin daha fazla olmasını sağlamalıdır.

Anlatılan konulardan dinleyenlerin faydalanmasından önce kendisi yeterli faydayı elde etmek için elinin altında kuran ve sünnetin temel kaynak eserlerine müracaat edebileceği kitapları bulundurmalı, şayet kendine ait bir kütüphanesi yoksa, erişebildiği kütüphanelerden, internetten veya etrafında kendisine gerekli olan bazı kitapları ödünç verebilecek durumda olan ilim talebelerinden istifade etmekten çekinmemelidir.

Gelişi güzel eline geçen kâğıtlar yerine yanında bulundurmaya adet edinmediği bir deftere de kitaplarda karşılaştığı konuları sayfa numaralarını konu başlıklarını ve ihtiyaç duyduğu bazı kısa kesitleri not alırsa gerektiğinde gözden geçirmek üzere elinin altında tutmuş olur. Çünkü rastgele bazı kâğıtlara karaladığı notlar, kaybolmaya veya gerektiğinde elinin altında hazır bulunmaya uygun değildir.

Aldığı notlar; kitabın adını, yazarını baskı sayısını ve yayınevini içermelidir ki ileride anlattığı konuyla ilgili bir kitap ya da kitapçık hazırlayacak olursa, okurlar dipnotlarda verilen kaynaklara daha rahat erişebilsinler.

Nasihatin yapılacağı günden birkaç gün öncesinden başlamak üzere anlatılacak olan konu bir müsvedde halinde ilk şeklini almış olur. Ardından elinin altında toplananları temize çekmek suretiyle son halini verdikten sonra, anlatımı yapılmadan önce bazı önemli kısımların ezberlenmesi ve sesli olarak tekrarının yapılması gereklidir.

Başlıkların tertipli olarak düzenlenmesi ve önemli görülen noktaların renkli bir kalemle işaretlenmesi konunun akılda kalıcılığını ve üsluptaki akıcılığını sağlar.

¹ (17/İsra 4)

Allah'ın dinini insanlara en doğru şekilde anlatmak, doğru akidenin ve salih amellerin yaygınlaşması için nasihatçinin yapacağı bütün bu hazırlıklar, vaktine göstereceği özen ve sunumunu mükemmel hale getirmek için harcaacağı enerji Allah tarafından kendisine ecir ve sevap olarak dönecektir.

Dünya çapında yapılan bilimsel araştırmalar bir dersin süresinin kırk beş dakikayı geçmemesi gerektiğini göstermiştir. Kırk beş dakikadan fazla devam edilmesi halinde dinleyenlerin dikkati dağılmakta anlatılanlardan istifade etmekte zorlanmaktadır. Bu süreyi aşan derslerin ve nasihatlerin faydası kısıtlı olacağı için nasihatçilerin önemsemesi gereken sürede ortalama kırk dakika olmak zorundadır. Bazı dersler veya sunumlar ortam gereği daha kısa da olabilir.

Normal süreyi aşmadığı halde yine de dinleyenlerin dikkatinin dağıldığını bakışlarından anlayan nasihatçi, dikkati dağılanların tekrar konuya adapte olmaları için ilgi çeken bazı cümleler kurarak veya bir latife yaparak tekrar herkesin dikkatlerini konuya odaklar. Bu sayede başka şeylerle meşgul olan kimselerin tekrar nasihati dinlemeye devam etmesi sağlanmış olur.

Daha önce farklı nasihatçiler tarafından çeşitli münasebetlerle anlatılmış olan konuların sürekli tekrarlanmaması, aynı konularla dinleyenlerin usandırılmaması, nasihatlerin daha zengin içeriklerle ve farklı konular seçilerek anlatılması nasihatçinin gözünden kaçırmaması gereken önemli bir husustur.

Her yıl tekrar eden bayramlar, diğer günlerden daha faziletli olan günler ve geceler için aynı kalıpta anlatılan, teşvik etmeye veya sakındırmaya yönelik nasihatler, ilgi ve alakanın zayıflaması

muhtemel nasihatlerdendir. Nasihatçi, aynı konulara tekrar değinmek zorunda kalsa bile; her defasında konunun farklı ayrıntılarından etkileyici nokteleri daha ön plana çıkararak, konuyla ilgili bağlamdan koparmadan, dinleyenlerine sunulmalıdır.

Bütün kurban bayramlarında genellikle İbrahim'in (as) oğlu İsmail'i (as) kurban etme kıssası Saffat suresi ayetleri üzerinden anlatılmaktadır. Ve hemen hemen her nasihatte İbrahim'in (as) Rabbine olan sadakati ve İsmail'in (as) teslimiyetine vurgu yapılmaktadır. Bu nasihatleri daha önceki yıllarda muhtemelen birkaç kez duyanların merakı azaldığı için sadece bazı duyguları tekrar yaşamakla yetinmektedirler. Nasihatçinin bu kıssayı Allah'ın peygamberi olan bir babanın yine Allah'ın peygamberi olan oğluna karşı sadakatini ön plana çıkararak oğlunu başka bir şeyle kandırma yoluna gitmediğini, Allah'tan geleni küçük yavrusu da olsa eğip bükmediğini, İbrahim'in (as) bir baba olarak kıyamete kadar bütün çocukların babalarına örnek teşkil ettiğini, babaların çocuklarının faydasına bile olsa onların canlarını yakan iğne veya ilaçlar konusunda bile çocuklarını kandırması gerektiğini ve daha birçok baba evlat ilişkisine dair konuları anlatabilir. Nasihatte hazır bulunanlar umdukları değil çok daha mükemmel buldukları nasihatın kalplerinde ve zihinlerinde oluşturduğu etkiyle evlerine dönerler.

Burada sadece bir misal üzerinden açıklamaya çalıştığımız bu yöntem nasihatçi için binlerce konuda geçerlidir.

Allah'ın kalplerine vereceği genişlik sayesinde, nasihatçilerimizin bu yöntemleri kullanarak yapacakları tüm nasihatlerde, kendilerine Allah'tan yardım ve muvaffakiyet diliyoruz.

MÜ'MİN KADININ ALLAH-U TEÂLÂ'YA OLAN TESLİMİYETİ

Ayşe Ebrar

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...Hamd Allah'adır, ona hamd eder ondan yardım ve bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Salat ve Selam Muhammed'e (sav) onun ailesine ve ashabının üzerine olsun.

Es Selamun Aleykum değerli bacım; ben acizane mümine kardeşin öncelikle kendi nefsimi sonra sizlere, Allah'a iman ve teslimiyet konusunda azda olsa nasihat etmek isterim. Rabbim bizlere onu razı edecek sözler söylemeyi ve onun hoşuna gitmeyecek sözleri söylemekten kaçınmayı nasip etsin. Âmin

Değerli bacım; Bizlerin dünyada ve ahirette aziz, mutlu ve Allah'ın razı olduğu; dünya ve ahiret saadetine ulaşan birisi olmamız dünyada lüks içerisinde yaşamamıza, lüks evlerde oturmamıza, en kaliteli eşyaları kullanmamıza, en pahalı takıları takmamıza, giydiğimiz elbisenin markasına, bindiğimiz arabanın modeline bağlı değildir. Bilakis Allah'a olan imanımız, teslimiyetimiz, ihlasla kulluk etmemiz ve onun dini üzere müstakim olmamıza bağlıdır.

Değerli kardeşim; Bir düşünelim, Allah'u Teâlâ bize Kur'an ı Kerim de dünya ve ahirette örnek şahsiyetler oluşturan ve razı olduğu kadın model olarak

bazı kadınlardan bahsetmiştir. Bunlar Hz. İsa'nın annesi Meryem, (as) Firavunun hanımı Asiye annemiz, İmran'ın hanımı ve İbrahim'in (as) hanımı Hz. İsmail'in annesi Hacer annemiz gibi kadınlardır. O kadınlar ki kıyamete kadar bütün Mü'minlerin kendisini namaz da okuyacağı Allah'ın kelamı olan Kur'an'ın içerisinde bahsedilmelerinin ve Allah katında bu kadar değerli ve aziz olmalarının sebebi ne dünyalık sahip olduğu şeyler ne şöhret sahibi olmaları ne de dünyalık birçok mala ve takılara sahip olmaları değildi. Onları üstün kılan tek sebep hiç kimseden korkmayan, tağutları ve her türlü putları reddedip sadece tek olarak kendilerini yaratan Allah'a iman etmeleri ve kayıtsız şartsız Allah'a teslim olmalarıydı.

Ebu Hureyre den nakledildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur; "Allah sizin suretlerinize ve mallarınıza bakmaz, ancak kalplerimize ve amellerimize bakar."¹

Değerli kardeşim; Mü'mine Kadın Hayatının hükmünü yalnızca Allah'tan alandır. "Hüküm koyucu olarak Allah yeter." Dediği için başka arayışlar içine asla girmez. Hüküm koyma yetkisi sadece Allah'a aittir, diye inandığından;

Demokrasi'nin hayata sunduğu ölçüleri... Modernizm'in tavırlara sunduğu ölçüleri... Feminizm 'in kadınlar için sunduğu ölçüleri reddeder! Bilir ve inanır ki Allah'ın (cc) hükmünden daha güzel olanı yoktur.

أَفْحَكُمُ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ

"Onlar, hala Cahiliye hükmünü mü arıyorlar? Kesin bilgiyle inanan bir topluluk için hükmü, Allah'tan daha güzel olan kimdir?"²

¹ (Müslim)

² (5/Maide 50)

Mü'min bir kadının itaati yalnızca Allah' ve Resulünedir. Her gün okuduğu Fatiha Suresinin "Yalnız sana kulluk ederiz ve yalnız senden yardım dileriz" ayetinde geçen kulluktan kastın mutlak itaat olduğunun farkındadır, kendisini yalnızca Allah'ın emirlerine mecbur hisseder. İtaat ettiklerine de seçici davranır, söylenen Allah'ın emrine aykırı değilse, Allah için itaat eder, Aykırı ise "Hayır" der.

Müslüman bir Kadın; Allah'ın şeriatı dışında hükümler koyan ve insanları beşer ürünü olan bu yasalara itaate davet edip zorlayan her türlü sistemlerden uzaktır. Geleneklerin ve nefsin isteklerinin tağut olduğunun bilincinde olan Kadındır, zira o Kur'an ve Sünnetle çelişen Rabbi ile arasını açan her türlü hüküm, kanun ve Tağut'tan uzaktır.

Müslüman Kadın; Allah'u teala'yı ve resulünü mutlak bir sevgi ile sever. Hiçbir zaman yaratılmış olan birinin sevgisini Allah'u tealanın sevgisinin önüne geçirmez. Allah'u teala kimi sevmesini ister ve izin verirse onun istediği ölçüde onları da sever.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ

"İnsanlardan öylesi vardır ki; Allah dışında birtakım varlıkları Allah'a ortaklar edinirde onları Allah'ı sever gibi severler, iman edenlerin Allah'a olan sevgisi ise daha kuvvetlidir."³

Ve yine aynı şekilde Allah'ın sevmesini izin vermediği, onun uzaklaşmasını istediği Allah'u Teâlâ'nın, Rasulünün, dininin ve Müslümanların düşmanı olan tağutlara ve müşriklere, Allah'a, Rasulüne ve Müslümanlara duyduğu gibi sevgi duymaz.

Müslüman ve şuurlu Kadının safını belirlemiş olması gerekir ki buda imanla mümkündür. O sadece iman ettim deyip, Kelime – i şهادeti diliyle söylemeyle yetinmez, aynı zamanda iman iddiasını Allah'a itaatinde, onun küfür ve haram gördüğü şeylerden kaçınmasıyla ortaya koyar ve inandığı Tevhit akidesi uğruna gerektiğin de malını, canını ve ailesini feda etmeye hazırdır. O kadın bilir ki bu dünya da fani olan şeyleri Allah (cc) için ortaya koymadan ebedi olan cennet nimetlerine ulaşamaz.

Muhammed'in (sav) kendisi ile gönderildiği davanın adı Tevhit' tir. Ve her şeye, herkese bir konum ve ölçü beyan etmiştir. Kadının haysiyetinin izzet ve şerefının yerlerde süründüğü bir dönemde ona uzatılmış ilahi bir bağdı, o vahiy hükümleriyle kadının elinden alınan izzetini, onurunu, iade etti ve ona bir kimlik sundu. Tevhit davasında ona da bir yer belirledi. Bu şerefli mücadele de ona da görev verdi, sorumluluk yükledi ve rol biçti. O artık iman eden, itaat eden, hicret eden, cihat eden yalnızca Allah'a kul olan kısacası "La" ile kafa tutan, reddeden "İlla" ile boyun eğen özgür bir kul oldu. Tağutlar, şeytan ve dostları kadının bu kadar özgürleşmesini hazmedemediler. İslam'ın ona verdiği konumdan koparmak adına kâh çağdaşlıkla, kâh modernizm'le, kâh feminizm'le onu izzetinden uzaklaştırmaya çalıştılar," Sen Özgürsün" diye kulaklara fısıldadılar "Eşitsin" dediler "Erkeğe boyun eğmek zorunda değilsin," Ekonomik Özgürlüğün Olmalı" dediler de dediler...

Kadına kendi belirledikleri ölçüleri kabullendirme derdindeydiler, ama Müslüman bir kadın hiçbir zaman inanmaz, bilir ki İslam'ın dışında ki bütün sistemler kadını ancak alçaltır, iffetsizleştirir, köleleştirir ve dünyalık çıkarlar uğruna kullanılan bir meta haline getirir.

³ (2/Bakara 165)

Bütün bunların bilincinde olan kadın kendine Hacer'in teslimiyetini örnek almıştır. Hacer kıssası Müslüman kadının önüne, Allah'a İmanın derinliğine ve ona sadakatle tevekküle dair en parlak numuneleri koymaktadır. İbrahim (as) onu Mekke-i Mükerre'me'de, Beytullah'ın civarında zemzemin üstündeki bir gölgeğin yanına bırakmıştı o zaman Mekke'de hiç kimse yoktu ve suda bulunmuyordu.

Hacer'in yanında henüz küçük olan bebeği İsmail'den başkası da yoktu. O vakit Hacer büyük bir metanet, güven, sükûnet ve huzurla İbrahim'e "Ey İbrahim Allah mı bunu sana emretti?" demiş O da "evet" diye cevap vermişti. Hacer'in cevabı Allah'a teslimiyet, ferahlık ve emniyet ile doluydu "Öyleyse O bizi zayi etmez"⁴

Dehşet verici ve son derece zor bir durumdu bir adam karısını ve küçücük bebeğini çorak bir arazide terk ediyor ve bir bitki ne bir su ne de bir insan var.

Eğer Hacer'in gönlünü dolduran Allah'a iman Teslimiyet ve tevekkülün sadakati olmasaydı bu dehşet verici duruma tahammül gösteremezdi; daha ilk andan itibaren eşine karşı çıkar, isyan eder ve Rabbinin imtihanını da başarı ile tamamlayamazdı. Hem Rabbine hem de Rabbinin itaat etmesini istediği eşine, asi olurdu ve Beytullah'ı ziyaret eden hacıların ve umrecilerin gece ve gündüz pak zemzem suyundan her içişlerinde, onun o sıkıntılı günlerinde yaptığı gibi; Safa ve Merve tepeleri arasında koşarak her say ettiklerinde Allah'ın fiillerini tekrarlattığı örnek bir şahsiyet olamazdı.

Değerli bacım; Şimdi soralım kendimize, bizler de gerçekten Allah'a hakıyla iman etmiş, Rasulünü örnek almış, her konuda Allah'u Teala'ya sorgusuz sualsiz teslim olmuş bir kul muyuz? Bizler kendimize; Allah'ın bize örnek gösterdiği ve benzememizi istediği Hacer'i örnek aldık mı?

Hayatımızın hangi alanında: "Eğer bu başıma gelen şey Rabbim olan Allah Teala'dan geldiyse sorun yok o beni zayi etmez." diyerek ona olan teslimiyetimizi ortaya koyduk ve gerekeni yapabildik mi?

Değerli bacım; Bu sorunun cevabını Allah'u Teala bize sormadan önce biz kendi vicdanımızda cevap verelim ve gerekeni yapalım ki yarın Rabbimiz'in karşısında mahcup olmayalım

"Bugün hesap görücü olarak nefsin yeter"⁵

Değerli bacım; Seni emanetleri zayi etmeyen Allah'a emanet ediyorum Rabbim hepimize kendini razı edecek şekilde iman ve teslimiyet üzere bir hayat yaşamayı nasip etsin. Âmin

⁴ (Buhari)

⁵ (17/İsra 14)

HAMD EVİNİN SAHİPLERİ

Erhan Yıldız

erhanyildiz@takvadergisi.org

Hangi kula bir musibet isabet eder ve o, «İnnâ Lillah ve İnnâ İleyhi Râciûn, Allah'ım bu musibetimden dolayı beni mükâfatlandır. Bana ondan daha iyi bir sonuç çıkar» derse, muhakkak bu musibetinden dolayı onu mükâfatlandırır ve ondan daha hayırlı bir sonuç bahşeder.'

عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

«إِذَا مَاتَ وَلَدُ الْعَبْدِ قَالَ اللَّهُ لِمَلَائِكَتِهِ: قَبِضْتُمْ
وَلَدَ عَبْدِي فَيَقُولُونَ: نَعَمْ فَيَقُولُ: قَبِضْتُمْ ثَمَرَةَ
فُؤَادِهِ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ فَيَقُولُ: مَاذَا قَالَ عَبْدِي
فَيَقُولُونَ: حَمْدَكَ وَاسْتَرجَعَ فَيَقُولُ اللَّهُ: ابْنُوا
لِعَبْدِي بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَسَمُّوهُ بَيْتَ الْحَمْدِ».

Ebu Mûsâ el-Eşari'den (ra) rivayet edildiğine göre Rasulullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"Bir kulun çocuğu öldüğü zaman Allah Teâlâ meleklerine, 'Kulumun çocuğunun ruhunu mu aldınız?' buyurur. Melekler, 'Evet.' derler.

Allah Teâlâ, 'Kulumun gönül meyvesini (ciğerparesini) mi kopardınız?' buyurur. Melekler, 'Evet.' derler.

Allah Teâlâ, 'Peki, kulum ne dedi?' buyurur. Melekler, 'Sana hamd etti ve istircada bulundu.' derler.

Bunun üzerine Allah Teâlâ, 'O halde kulum için cennette bir ev yapın ve adını da "Hamd Evi" koyun!' buyurur."¹

Hamd âlemlerin rabbi olan, biz aciz kullarına merhamet edip kaldıramayacağımız yükü bize yüklemeyen Allah'a (cc); salat ve selam da O'nun Makam-ı Mahmud'u verdiği peygamberi Muhammed'e (sav) ve O'na ihsan üzere tabi olan Müslümanlara olsun.

Allah'ın (cc) bir kulu için daha dünyada yaşarken cennette bir ev yaptırması ve o evinde ismini bizzat kendisi hamd evi olarak koyması ne kadar da önemli ve değerli bir nimettir. Bu denli değerli bir karşılığı alabilmek elbette çok kolay değildir. İşte bu ay ki hadisimizde Rasulullah (sav) bu nimete ulaşan Allah'ın (cc) kullarını bize anlatıyor. Anlatıyor ama detaylı değil sadece birkaç kelimeyle. Ama öyle kelimeler ki içeriğini anlatmak bizler için zor ve sayfalarca uzun olabilecek kelimeler.

Peki, nedir bu kelimeler?

Bir musibet karşısında "hamd etmek" ve "istircada bulunmak".

İnsanoğlu için çocuğunu kaybetmek gerçekten büyük bir musibettir. Bu musibet karşısında isyan etmeyip sabırla tahammül göstererek Allah'a hamd edebilmek ve Allah'a istircada bunabilmek ancak sabır ve tevekkül sahibi kişilerin yapabileceği bir şeydir.

Hadiste çocuğun ölümünden kasıt mutlak olarak çocuktur. Yani ister kız olsun ister erkek veya ister küçük olsun ister büyük.

¹ (Tirmizi)

İnsanoğlu çeşitli musibetlere uğrayıp kayıplar verebilirler. Mallarını, hayvanlarını kaybedebilirler. Ama yakınının ölümü bunlardan farklıdır, hele ki kendi evladının ölümü insanoğlu için çok zor ve hadiste geçtiği üzere gönül meyvesinin koparılmasıdır. O yüzden bu hadisteki musibet ölüm ve hatta evlat ölümüdür. İşte böyle bir ölüm karşısında hamd edebilmek, çok zor ulaşılabilecek bir makam olduğu için, karşılığı cennette güzel bir evdir. Böylesi bir musibete sabredip hamd edebilen bir mümin, bundan daha hafif olan musibetlere uğradığında da sabredip hamd edebilmesi mümkündür.

Hamd Nedir?

“Sözlükte “iyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme” manasına gelen hamd isim ve mastar olarak kullanılır. Dileciler hamd, şükür, medih ve senâ kelimeleri arasında sıkı bir münasebetin bulunduğunu kabul ederler. Bazı âlimler hamd ile şükür arasında anlam bakımından fark gözetmezken dilecilerin çoğunluğuna göre şükür, kişinin kendisine yapılan bir iyiliği bilip sahibine övgü ile mukabelede bulunması ve bunu diğer insanlara da duyurmasıdır. Hamd ise söz konusu iyiliğin kendisine yönelik olma şartı aranmadan bir kimsenin mutlak manada lutufkârlığının ve iyilikseverliğinin dile getirilmesidir. Buna göre hamd şükürden daha kapsamlıdır.”²

Bir kulun Allah Teâlâ'ya duyduğu tazim, muhabbet ve minneti, kendi acizlik ve fakirliğini, hamd etmek kadar güzel ifade eden başka bir söz belki de yoktur. Çünkü “el-Hamdulillâh” diyen bir Müslüman, her türlü yüceltme ve övgünün, hangi halde olursa olsun, sadece ve sadece Allah'a mahsus olduğunu bildirir.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ».

Cabir bin Abdullah (ra) der ki: Rasulullah Efendimiz'i (sav) şöyle buyururken işittim:

“En faziletli zikir 'Lâ ilâhe illallah', en faziletli dua da 'el-Hamdulillâh' tır.”³

Allah'tan (cc) dileyim bana yardım etmesi ve fırsat vermesidir ki ilerleyen sayılarda hamdı müstakil olarak yazayım ve siz değerli okuyucularımızın istifadesine sunayım. Çünkü hamd etmek bu yazı içerisinde detaylarıyla anlatılamayacak kadar mühim ve büyük bir konudur. Bu hadiste ise asıl dikkat çekmek istediğim nokta, musibete uğrayan bir Müslümanın yapması gerekenler ve takınması gereken tavırlardır.

Evet, Müslüman her halde, nimette ya da musibette Allah'a (cc) hamd eder, O'nu yüceltir ve onu zikreder. Sonrasında ise isticra'da bulunur.

İSTİRCÂ' NEDİR?

Sözlükte “geri dönme, yapılmakta olan bir işi, bir davranışı terk etme” anlamındaki rücû' kökünden türeyen isticrâ' musibete uğrayan, özellikle bir yakını kaybeden müminin Bakara suresinin 156. ayetinde geçen, “Şüphesiz biz Allah'a aittiz ve muhakkak ki O'na döneceğiz” mealindeki kısmı okuyup bu inancına uygun bir teslimiyet hali ortaya koymasını ifade eder.”⁴

² (https://islamansiklopedisi.org.tr/hamd)

³ (Tirmizi)

⁴ (https://islamansiklopedisi.org.tr/isticra)

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ
الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ
الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele. Onlar; başlarına bir musibet gelince, 'Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aitiz ve şüphesiz O'na döneceğiz' derler.”⁵

Bu ayeti kerimede Allah Teâlâ, korkuyla, açlıkla, mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmeyle kullarını deneyip imtihan edeceğini haber veriyor. Allah (cc) bazen bollukla dener kullarını, bazen darlıkla. Bazen korkuyla dener, bazen açlıkla. Bazen yakınların ölümüyle dener, bazen evladın ölümüyle. Nitekim bir başka ayette de şöyle buyurur:

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ
وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ

“Andolsun, içinizden, cihat edenleri ve sabredenleri belirleyinceye ve durumlarınızı ortaya koyuncaya kadar sizi deneyeceğiz.”⁶

Bu imtihanları haber verdikten sonra Allah Teâlâ sabreden ve bu sabır ile müjdelenen kullarının özelliklerini açıklayarak buyuruyor ki: “Ki onlara bir musibet geldiği zaman 'Biz Allah'a aitiz ve yine O'na döneceğiz' derler.” İşte bu istircadır. Bunu demekle kalmayıp aynı zamanda buna inanıp gerektiği gibi amel ederler. Bu sözleriyle başlarına gelen musibetler sonucu Allah'a (cc) teslim olurlar ve bunun Allah'ın (cc) kendileri için takdir etmiş olduğunu ve O'nun (cc) kullarına dilediği şekilde tasarruf edeceğini bilirler. Malın da,

canın da, evladın da sahibinin Allah (cc) olduğunu ve onlara, bunları Allah'ın (cc) verdiğini, nasıl ki dilediği kimseye, dilediği zaman, dilediği şeyi veriyorsa verdiğini de dilediği zaman, dilediği kişiden alabileceğini de bilirler. Yine bilirler ki Allah'ın (cc) katında, kıyamet gününde zerre miktarınca bir şey kaybolmaz. Ve bu musibetler karşısındaki sabrı ve hamdı ile alacağı mükâfatı bilirler. İşte bu inanç, onların Allah'ın (cc) kulu olduklarını, ona ait olduklarını ve ahiret yurdunda tekrar Allah'a döneceklerini bilip iman etmelerindendir.

Bu durumun en güzel örneği, her şeyde olduğu gibi önderimiz Rasûlullah'tır (sav). “İnsanların en çok musibete uğrayanları evvela peygamberlerdir...” hadisinde buyurduğu üzere, O birçok musibete uğramış ve Allah'ın (cc) yardımıyla bu musibetlere sabretmeyi, her halde Allah'a (cc) hamd etmeyi ve istircada bulunmayı bize öğretmiştir. O ki (sav) bir Müslümanın kaldırabileceği hastalığın 2 katıyla, kendi evlatlarını ve torunlarını kaybetmekle ve daha niceleleriyle imtihan olmuştur.

Rasûlullah'ın (sav) izinden giden selefin, bir musibete uğradıklarında yaptıklarını ve tavırlarını şu şekilde sıralayabiliriz.

- 1- Gelen musibet daha büyük olmadığı için,
- 2- O musibete sabır nimetiyle beni rızıklandığı için,
- 3- Sevap umarak o musibetten dolayı “İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn” (Biz Allah'a aitiz ve yine Allah'a döneceğiz) demeye muvaffak kıldığı için,
- 4- O musibet dinimle alâkalı bir şey olmadığı için hamd ederim.”

⁵ (2/Bakara 155, 156)

⁶ (47/ Muhammed 31)

Musibet karşısında hamd etmek ve istircada bulunmakla alakalı birçok rivayet var lakin burada birkaç tanesinin zikredilmesinin yeterli olacağını düşünüyorum.

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَقُولُ: "مَا مِنْ عَبْدٍ تَصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ إِنَّا لِلَّهِ
وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاغِبُونَ، اللَّهُمَّ أَجْرِي فِي مُصِيبَتِي
وَإِخْلَفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَجْرَهُ اللَّهُ فِي مُصِيبَتِهِ
وَإِخْلَفَ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا"، قَالَتْ: فَلَمَّا تَوَفَّيَ أَبُو
سَلَمَةَ قُلْتُ كَمَا أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُخْلَفَ اللَّهُ لِي خَيْرًا مِنْهُ، رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Ummu Seleme'den (ra) rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir:

"Ben Rasulullah'ın (sav) şöyle dediğini duydum: 'Hangi kula bir musibet isabet eder ve o, «İnnâ Lillah ve İnnâ İleyhi Râciûn, Allah'ım bu musibetimden dolayı beni mükâfatlandır. Bana ondan daha iyi bir sonuç çıkar» derse, muhakkak bu musibetinden dolayı onu mükâfatlandırır ve ondan daha hayırlı bir sonuç bahşeder.' Ummu Seleme dedi ki: Ebu Seleme vefat edince, ben Rasulullah'ın (sav) bana buyurduğu gibi söyledim. Bunun üzerine Allah bana Ebu Seleme'den (ra) daha hayırlı birisini, Allah'ın Rasulünü verdi."⁷

Allah'ım senden af ve afiyet istiyoruz. Bu dünyada ve ahiret yurdunda iyilikler ve güzellikler istiyoruz. İmtihan istemiyor, kötü akıbetten sana sığınıyoruz.

Allah'ım gönül meyvelerimiz olan çocuklarımızı muhafaza et. Allah'ım ümmetin çocuklarını tağutların zalimlerin elinden kurtar. Bizlere yardım et.

Allahumme âmin...

⁷ (Müslim)

أَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

بِوَجْهِهِ ١٤٣٥

TARİHTEN ALACAKLI OLAN ADAM MUAVİYE BİN EBİ SUFYAN (ra)

Mustafa Yakupoğlu

Muaviye bin Ebi Sufyan (ra) Rasulullah'ın (sav) kayınbiraderi ve aynı zamanda da vahiy katibidir. Rasulullah'dan (sav) on yedi tanesi Buharî ve Muslim'de olmak üzere yekun de yüz altmış üç hadis rivayet etmiştir. Kendisi Ömer (ra) ile Osman'ın (ra) dönemleri içinde yirmi yıl Şam valiliği yapmıştır. İslam tarihinde ilk deniz kuvvetlerini kuran ve İslam tarihinde ilk deniz savaşını kazanan filoyu hazırlayan kişidir. Yirmi yıllık Halifeliği döneminde İslam devletinin kurumsallaşmasını sağlayan ve birkaç asır önceye kadar varlığını sürdüren İslam devletlerinin dahi kullandığı hisbe,¹ şurta,² posta ve haras³ gibi müesseselerin temelini atan kişidir. En önemlisiyse İstanbul'u kuşatma altına alan ilk Halifedir ve Ebu Eyyub el- Ensarî (ra) bu kuşatmada şehit olmuştur.

Ancak tüm bu himmete rağmen Muaviye (ra) denildiğinde ilk akla gelen, onun Ali'ye (ra) karşı hilafet davasıyla savaşılmış olmasıdır. Evet Muaviye 'nin (ra) Ali'ye (ra) karşı savaştığı doğrudur. Peki savaşmasının sebebi nedir? Gerçekten de Şi'a ve onların batılı kardeşleri olan Müsteşriklerin iddia ettiği gibi halife olmak için mi savaşılmıştır? Ve en önemlisi ehl-i Sünnet ve'l Cemaat'in bu çekişmeye yaklaşımı nedir? Bu ay ki yazımızda Allah subhanehu'nun izni ve inayetiyle bu sorulara cevap vermeye çalışacağız. Sa'yü gayret bizden tevfiğ Allah'tandır.

Osman'ın (ra) mazlum bir şekilde katledilmesinden sonra Mü'minlerin annesi Ümmü Habibe binti Ebi Sufyan (rha), Osman'ın (ra) ailesinden Osman'ın (ra) gömleğini kendisine gönderilmesini istedi. Onlarda onun kanlı gömleğini ona gönderdiler. Gömleğin içinde Osman'ın (ra) sakalından kopan parçalarda vardı. Ümmü Habibe (rha) Numan bin Bişir'i (ra)

çağırdı ve bir mektupla birlikte kanlı gömleği ve Osman'ın (ra) hanımı Naile'nin Osman'ı (ra) müdafaa ederken kopmuş olan parmaklarını Şam'a Muaviye'ye (ra) gönderdi. Gömleğin kendisine ulaştığı Muaviye (ra), insanlar görsün diye gömleği minbere astı. Naile'nin parmaklarını da gömleğin yanına iliştirdi. Gömleği arada sırada kaldırıyor, arada sırada asıyordu. İnsanlar onun etrafında ağlaşıyor ve birbirlerini Osman'ın (ra) intikamını almaya teşvik ediyorlardı.⁴

Bu yaşananlar üzerine Şurahbil bin Samt el-Kindî, Muaviye'nin (ra) yanına geldi ve dedi ki: "Osman halifemizdi. Onun kanını talep edebileceksen et, yoksa bizden ayrıl.⁵ Şam erkekleri Osman'ın katillerini öldürünceye ya da uğrunda can verinceye kadar kadınlarına dokunmayacaklarına ve yataklarında uyumayacaklarına dair yemin ettiler."⁶ Bu, çok normal bir tepkiydi. Zira Numan bin Beşir'in (ra) Şam halkına anlattığı şeyler hoş olmayan şeylerdi. Halifenin katledilmesi, serseri ayak takımı kişilerin insanlara kılıç çekmesi, beytülmalin yağmalanması ve Naile'nin parmaklarının kesilmesine dair anlatılanlar insanlar içinde infiale sebep olmuştu. Kalpler hüzünleniyor, gözler yaşıyordu. Bütün bu yaşananlardan sonra Muaviye'nin (ra) ve onunla birlikte olan Şam halkının Osman'ın (ra) katillerini istemesini garip karşılamamak gerekir.

Bu durum üzerine Muaviye (ra) ve Şam halkı Osman'ın (ra) katilleri üzerinde kısas icra edilmeden biat etmeyeceklerini açıkladılar.⁷ Bu nakilden de anlaşılacağı üzere Muaviye (ra) ve Şam halkının biat etmeme sebebi Osman'ın (ra) katillerinin cezalandırılmamış olmasıydı. Muaviye (ra) kendisini Osman'ın (ra) velisi olarak kabul etmesi sebebiyle, onun kan

¹ İslam devletin de iyiliği emir, kötülüğü nehiy etmek için kurulmuş olan teşkilat.

² Emniyet teşkilatı.

³ Koruma ve kolama teşkilatı. Güncel tabirle yakın koruma birimi.

⁴ El-Bidâye Ve'n-Nihâye 7/536

⁵ El-Ensab 4/418 Tatihu'd-Devleti'l-İslamiyye 398

⁶ Tarihu't-Taberi 5/600

⁷ El-Bidâye Ve'n-Nihâye 7/129

davasını gütme hakkının kendisine ait olduğuna inanıyordu. Bu meselede Şam halkının Muaviye'nin (ra) yanında saf tutmuş olmasının tek sebebi de buydu. Özellikle Osman'ın (ra) aslen Şamlı olan eşi Naile'nin parmaklarının minberde sergilenmesi Şam halkının içine intikam tohumları ekmişti. Yoksa önceki halife Osman'a biat eden Şam halkını, aynı şuranın seçmiş olduğu Ali'ye (ra) biat etmekten geri tutan başka bir sebep yoktu.

Buna karşılık olmasa da Ali (ra), Muaviye'yi (ra) azmetmesi olanların üzerine tuz biber oldu. Ali (ra) İlk başta yerine Abdullah bin Ömer'i (ra) tayin etmek istedi. Ancak Abdullah bin Ömer mazur görülmesini isteyerek bu teklifi kabul etmeyeceğini beyan etti. Bunun üzerine Mü'minlerin emiri Ali (ra), Şam'a Sehl bin Hune'yi gönderdi. Ancak Sehl, Şam'a girmeden geri dönmek zorunda kaldı. Muaviye'nin (ra) süvarilerinden, başlarında Habib bin Mesleme el-Fihri'nin bulunduğu bir grup onu karşıladı ve dediler ki: "Eğer seni Osman gönderdiyse hoş geldin, safalar getirdin. Eğer başkası gönderdiyse geri dön."⁸

Bu hamleden de anlaşılacağı üzere gerek Muaviye (ra) gerekse Şam halkı bu uğurda savaşmayı göze almıştı. Bunun da nedeni, Şam halkının Osman'ın (ra) katillerinin şerlerinden yana kendilerini emniyette hissetmemeleriydi. Çünkü Osman'ın (ra) katilleri Ali'nin (ra) ordusu içindiydi. Bu nedenle, katiller yakalanıp kısas yoluyla cezaları verilmedikçe, kendilerinin Ali'ye (ra) biat etmelerinin vacip olmadığına inanıyorlardı. Yine Şam halkı, bu sebeple savaşa girilmesi durumunda mazlum olarak öldürüleceklerine inanıyorlardı ve Halifeye isyan eden bir isyancı grup olmak gibi bir vasıf taşımayacaklarını söylüyorlardı.

İşte bu gerekçelere dayanarak Muaviye (ra) Şam halkını topladı. Onlara Osman (ra) ile alakalı bir konuşma yaptı. Bu konuşmasında, Osman'ın (ra) haksız olarak bir takım aşağılık ve münafık kimseler tarafından öldürüldüğünü, ancak haksız yere kanının akıtılmış olmasına rağmen, onun kanının yerde kalmayacağını dile getirdi. Bu konuşma üzerine halk galeyana geldi. Olayı kınamanın yanında, katillerden ve onları himaye edenlerden öç almak üzere ant içtiler. En dikkat çeken nokta bu toplantıda Sahabelerden bazılarının hazır bulunmasıydı. İşte bunlardan biri olan Mürre bin Ka'b (ra) adındaki sahabe ayağa kalktı ve dedi ki:

"Allah Rasulü'nden işittiğim bir hadis olmasaydı, ben çıkıp burada konuşacak değildim. Allah Rasulü bir gün fitneden ve fitnenin yakın olduğundan bahsetti. Bu sırada üzerinde elbisesine bürünmüş olarak biri geçiyordu. Bunun üzerine Rasulullah, "İşte o gün geldiğinde şu adam doğru yol üzere olacaktır" buyurdu. Ben hemen yerimden kalkıp ona doğru gittiğimde ne göreyim, o kişi Osman bin Affan'dan başkası değildi. Hemen onunla birlikte Allah Rasulüne dönerek kendisine, "Dediğin kişi bu mu?" diye sorduğumda, Allah'ın Rasulü "Evet" diye cevap verdi."⁹

Bu hadis, Muaviye'nin (ra) Osman'ın (ra) katillerini isteme noktasındaki kararlılığını arttırıyordu. Osman'ın (ra) haksız yere öldürülmüş olduğuna olan inancı ve Allah subhanehu'nun İsra Suresi 33. Ayetteki, "Kim haksız yere öldürülürse, biz onun velisine yetki vermişizdir." Beyanından istihraçla kendisini bu meselede yetkili kabul etmesi onu daha da kararlı kılıyordu. Ancak Muaviye'nin (ra) kan davası gütmesine sebep olan başka delillerde vardı. Numan bin Bişir'in (ra) Aişe validemizden aktardığı hadiste, Aişe (ra) diyor ki:

⁸ (Tarihu't-Taberi 5/466)

⁹ (Sahihu Sünen-i İbn Mace 1/240)

"Rasulullah (sav) Osman'a bir adam gönderdi. Osman Allah Rasulü'nün yanına geldiğinde, Rasulullah (sav) ona yöneldi. Biz, Rasulullah'ın ona yöneldiğini görünce, hanımlar olarak birbirimize döndük. Rasulullah (sav) onunla konuşurken elini omuzuna koydu ve son olarak dedi ki: "Osman! Kuşkusuz Allah yakında sana bir gömlek (Hilafet gömleğini) giydirecektir. Münafıklar senden o gömleği çıkarıp atmanı istediğinde, gelip bana kavuşana dek sakın o gömleği sırtından çıkarma!" Rasulullah bu sözü üç kere tekrarladi.

Ravi Numan bin Beşir diyor ki: "Ben bunu Muaviye'ye söylediğimde, o, Aişe'ye konu hakkında mektup yazıp, bunun doğru olup olmadığını öğreninceye dek bana pek inanmak istemedi."¹⁰

Tüm bu aktarılanlar Muaviye'nin (ra) kısas hükmünün biat hükmünden önce uygulanması gerektiğine kail olmasına sebep olmuştu. Yoksa Muaviye'nin (ra), bırakın hilafette gözünün olmasını, onun Şam valiliğinde bile gözü yoktu. O sadece katillerin kendisine teslim edilmesini ve kısas cezasının uygulanmasını istiyordu. Zira Muaviye (ra) bir kişinin meşru bir halife olabilmesi için kendi reyinin bir önemi olmadığını ve bu işin altı kişilik şura heyetinden geriye kalanlara ait olduğunu çok iyi biliyordu. Hatta Muaviye (ra), Ali'nin (ra) faziletçe kendisinden üstün olduğunu bildiği gibi, halifelik görevinin öncelikle onun hakkı olduğunu biliyordu. Ebu Müslim Havlani'den rivayet edildiğine göre, kendisi ile Muaviye (ra) arasında şöyle bir konuşma geçmiştir. Ebu Müslim derki:

"Sen, Ali'ye karşı mı çıkıyorsun, yoksa sen faziletçe onun değerinde misin? Bu soruya Muaviye (ra) şöyle cevap verdi ve dedi ki:

"Vallahi, öyle bir davam yoktur. Ben onun faziletçe benden çok üstün olduğunu biliyorum. Ancak siz Osman'ın haksız yere öldürüldüğünü bilmiyor musunuz? O benim amca çocuğum. Elbette onun kan davasını çözmek de bana aittir. Öyleyse Ali'ye gidin ve ona istediğim şeyi iletin. O bana Osman'ın katillerini teslim etsin." Bunu üzerine, onlar Ali'ye gider ve onunla konu hakkında konuşurlar, fakat Ali, katilleri ona teslim etmez."¹¹

Oysa öteden beri insanlar arasında dolaşan şayia, Ali (ra) ile Muaviye'nin (ra) arasındaki anlaşmazlığın hilafet konusu olduğudur. Oysa ki bu doğru değildir. Ali (ra) ile Muaviye (ra) arasındaki anlaşmazlığın nedeni olarak, Muaviye'nin hilafet makamında gözü olduğu ve imamet davası uğruna savaştığına dair gelen rivayetler yalan uydurma ya da zayıf rivayetlerdir.

Kadı İbnu'l-Arabî derki: "Şam halkı ile Irak halkı arasındaki savaşın nedeni, tarafların her ikisinin de farklı anlayışlara sahip olmasıydı. Çünkü Iraklılar, Ali'ye biat olunmasını istiyorlar ve buna davet ediyorlardı. Birleşmenin Ali tarafında olmasını istiyorlardı. Şamlılar yani Suriyeliler ise, mutlaka Osman'ın katillerinin öncelikle cezalandırılmasını istiyorlardı. Bunun içinde, "Bizler, katillere kucak açanlara biat etmeyiz" diyorlardı."¹²

İmamu'l-Harameyn, Lumau'l-Edille adlı eserinde der ki: "Muaviye, her ne kadar Ali'ye karşı savaşmışsa da aslında o, Ali'nin imametini yani halifeliğini inkar etmiyordu. Kendisi adına da böyle bir iddiaya kalkışıyor değildi. Ancak burada Muaviye, Osman'ın katillerini istiyordu ve bu konuda kendisinin haklı olduğunu zannediyordu. Oysa ki bu noktada isteğinde hatalı davranıyordu. Çünkü böyle bir şeyi isteme hakkı yoktu."¹³

¹⁰ Sahihu İbn Hibban, Tarih, H.6876 İbni Hibban hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

¹¹ Siyeru A'lami'n-Nubula, 3/140 Sahihtir.

¹² El-Avasim Mine'l-Kavasim, S.162

¹³ İmamu'l-Harameyn, Lumau'l-Edille, S.115

Heysemi de der ki: "Ehl-i Sünnet inancı olarak Ali ve Muaviye arasında cereyan eden anlaşmazlık ve savaş nedeni, hilafet konusunda Muaviye'nin Ali'ye karşı olmasından kaynaklanıyor değildir. Çünkü herkesin icması ile hilafette hak sahibi olanın Ali olduğunda ittifak bulunmaktadır. Osman'ın amcasının oğlu Muaviye'nin Ali'den, kısas cezasını uygulamak üzere Osman'ın katillerini istemesi sebebiyledir. Ancak Ali, öyle bir şeye karşı çıkmıştır."¹⁴

İbni Hazm derki: "Muaviye Ali'nin faziletini ve hilafete liyakatini asla inkâr etmiş değildir. Ancak onun içtihadına göre biatten önce Osman'ın katillerini cezalandırılması gerekiyordu. Ayrıca o kendisini Osman'ın kanını talep etmeye hak sahibi görüyordu."¹⁵

İbni Teymiyye derki: "Muaviye hilafet iddiasında bulunmadı. Ali'ye karşı savaştığında da böyle bir biat almamıştı. Halife olduğu ya da hilafete layık olduğu iddiasıyla da savaşmadı. Muaviye bunu kendisine söyleyenlere de açıkça söylüyordu."¹⁶

Yine şöyle der ki: "Her iki taraf hilafet meselesinde Muaviye'nin Ali'nin dengi olmadığını ve Ali varken onun halife olmayacağını söylüyordu. Yine herkes Ali'nin faziletini, dindeki önceliğini, ilmini, dindarlığını, cesaretini ve sair hasletlerini Ebu Bekir'in, Ömer'in ve Osman'ın hasletlerini bildikleri gibi biliyorlardı."¹⁷

Nevevî derki: "Bu harplerin sebebi meselenin karışık olmasıydı. Mesele karışık olunca içtihatlar da farklılık arz etti ve insanlar üç kısma ayrıldı. Bir grup içtihat etti ve "Haklı olan bu gruptur ve ona muhalif olanlar isyancılar. Dolayısıyla bu gruba yardım etmek ve

isyancılara karşı savaşmak vaciptir. Bu hususta adil imama yardım etmemekte helal değildir" dedi. Diğer grup tam zıddına kail oldu. Onlarda içtihat etti ve haklı tarafın diğer taraf olduğuna inandı. "Onlara yardım etmenin ve onlara karşı savaşanlara savaşmanın vacip olduğunu" söyledi. Üçüncü kısmın kafası tamamen karıştı. Kimin haklı kimin hasız olduğunu anlayamadılar. Bu sebeple de her iki taraftan da uzak durdular. Bu uzak duruş onlar hakkında vacipti. Çünkü şer'an delil yoksa kimseye karşı savaşılmaz. Eğer bu kişiler iki taraftan birinin haklı olduğunu görselerdi karşı tarafa karşı onlarla birlikte savaşmaktan uzak durmak onlara helal olmazdı."¹⁸

Serdettiğimiz tüm nakillerden anlaşılacağı üzere, Ali'nin (ra) hilafeti hiçbir zaman tartışma konusu olmadı. İhtilaf Osman'ın (ra) katillerinin cezalandırılması hususundaydı. Osman'ın katillerinin cezalandırılmasını herkes istiyordu. Bunda bir ihtilaf yoktu. İhtilaf bunun zamanlamasındaydı. Ali'nin (ra) görüşü ortalık yatışınca ve ülke istikrar kazanıncaya kadar bunun ertelenmesi yönündeydi. Ancak Muaviye (ra) şehit edilen Osman'ın (ra) katillerini istemede ısrar etti ve bu noktada büyük bir hata etti.

Muaviye'nin (ra) ısrar etmesindeki hatasına gelince, Muaviye'nin (ra) burada, Ali'ye (ra) önce biat etmesi gerektiği halde, ona biat etmeyip önceliği, Osman'ın (ra) katillerine kısas uygulamak istemesindedir. Muaviye (ra) mezkûr nakillerde beyan edildiği üzere burada hatalı davranmıştır. Oysa kan davasında bulunan bir kimsenin, bu konuda hüküm vermesi veya hüküm vermeye kalkışması uygun ve doğru değildir. Aksine, önce ilgili halifenin itaati altına girmesi ve bundan sonra davasını mahkemeye götürmesi gerekir.

¹⁴ Heysemi, es-Savaiku'l-Muhrika, 2/622

¹⁵ El-Fasl, 4/160

¹⁶ Mecmû'u'l Fetâvâ 35/ 72

¹⁷ Mecmû'u'l Fetâvâ 35/ 72

¹⁸ Şerh-i Müslim, Nevevî 15/149

Bu konu Hakkında Kurtubi der ki: "Hiç kimsenin bir başkasına kısas cezası uygulaması, devletin ve yasaların izin vermediği konuda hakkını kendisinin almaya girişmesi caiz değildir. Ya da ilgili devlet tarafında konu hakkında yetkili kıldığı bir mercie baş vurmaksızın böyle yapması caiz olmaz, uygun düşmez. Çünkü böyle bir davranış fitne, anarşi ve kavgaya yol açar."¹⁹

Hulasa, tüm nakillerden anlaşılacağı üzere bu çekişme nefsanî bir çekişme değildi. Taraflar içtihat ehliyetine sahip olan ve belli başlı delillerden istihraçla hareket eden kimselerdi. Ancak biri içtihadında isabet ederken diğeri hata etti. Bu sebeple de Ehl-i Sünnet bu konu hakkında şöyle der: "Cemel savaşı kasıtsız sıffin savaşı içtihadidir" yine şöyle demişlerdir: "Ali içtihadın da isabet etti iki ecir aldı, Muaviye hata etti bir ecir aldı". İslam kimliğinde Ehl-i Sünnet yazan bizlerin de bu mesele hakkındaki itikadı bu görüş üzere olmalıdır. Zira Muaviye (ra), Ehl-i Sünnet'in kırmızı çizgisi ve insanların Sahabeler noktasında ki imtihanıdır. Onun hataların da sukut edip hayırlarını ikrar edenler hayır üzere yaşamaya devam etmişlerdir. Ona dil uzatanların dili en nihayetinde Ebu Bekir es-Siddık'a (ra) kadar ulaşmıştır. Muaviye (ra) Ehl-i Sünnet ile Şi'a arasındaki settir ve o seti aşanlar ebet ve müddet iflah olmamıştır. Allah Subhanehu Sahabenin sevgisini gönlümüzde yeşertsin ve onlara dil uzatmaktan bizleri muhafaza etsin.

Allahumme Amin..

Dualarımızın sonu alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun..

¹⁹ Tefsiru'l Kurtubi, 2/256

BAL ARISI

Salih Bağırhan

salihbagirhan@takvadergisi.org

Allah (cc) kâinatı, yeryüzünü, gökyüzünü, dağları ve insanın aklına gelmeyecek olağanüstü canlı ve cansız varlıkları insanoğlu için yaratmıştır. Bütün yaratılanlar insanoğlunun hizmetine musahhar kılınmıştır. Hal böyle iken büyük ve envai çeşit nimetlerin insanoğluna takdim edilmesinin altında çok büyük hikmetleri görmek, tefekkür etmek ve dersler çıkartmak gerekmektedir.

İnsanoğluna vermiş olduğu nimetlerden bir tanesi de kendisinden, etinden, sütünden, derisinden faydalanıldığı binek hayvanlardır. Allah (cc) şöyle buyurmaktadır:

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا
مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ
وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ
وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

“Allah, kimine binesiniz, kimini yiyesiniz diye sizin için hayvanları yaratandır. Onlarda sizin için daha nice faydalar vardır. Gönüllerinizdeki bir arzuya, onlara binerek ulaşırsınız. Onların ve gemilerin üstünde taşınırsınız.”¹

Ancak ne tuhaftır ki böyle nimetleri insanoğlunun hizmetine sunan Allah (cc), kendi dili ile insanoğlunu kitabında şu şekilde nitelendirmektedir:

İnsanoğlu Nankördür.

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

“Şüphesiz insan, Rabbine karşı pek nankördür.”²

İnsanoğlu Zalim ve Cahildir.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا
وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ
ظَلُومًا جَهُولًا

“Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yükledi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir.”³

İnsanoğlu Acelecidir.

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ
وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا

“İnsan hayrı istediği kadar şerri de ister. İnsan pek acelecidir!”⁴

İnsanoğlu Sabırsızdır.

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ

“İnsan, aceleci (bir tabiatta) yaratılmıştır.”⁵

¹ (40/Mü'min, 79-80)

² (100/Adiyat, 6)

³ (33/Ahzab, 72)

⁴ (17/İsra, 11)

⁵ (21/Enbiya, 37)

Allah (cc) bu şekilde vasıflandırdığı insanoğlu için musahhar kıldığı hayvanlardan birisi de arıdır. Kur'an'da zikredilmesi ve kıssa olarak bizlere bahsedilmesi gerçekten de manidardır. Bende bu ay arılarla alakalı, bahsi geçen Nahl suresinin 68, 69. ayetleri zikretmeye, bu ayetlerden ibretler ve dersler çıkartmaya niyet ettim. Rabbim bana da ve sizlere de amel ettirmeyi kolaylaştırsın. Âmin.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ
بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ثُمَّ كُلِي مِنْ
كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا يَخْرُجُ
مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
لِّلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

"Rabbin bal arısına: "Dağlarda, ağaçlarda ve hazırlanmış kovanlarda yuva edin; sonra her çeşit üründen ye, sonra da Rabbinin işlemen için gösterdiği yollardan yürü" diye öğretti. Karınlarından insanlara şifa olan çeşitli renklerde bal çıkar. Düşünen bir millet için bunda ibret vardır."⁶

Yerde ve gökte, canlı ve cansız varlıklardan insanoğlu haricinde tüm varlık Allah'ın (cc) emirlerine isteyerek ya da istemeyerek itaat etmektedir. Güneş, yer, gök, ay, yıldızlar, melekler, vs. Allah'ın emrettiği şekilde görevlerine harfiyen uymakta ve tam anlamıyla teslimiyet örnekliği göstermektedirler. Ama yukarı da bahsettiğimiz ayetler ışığında, insanoğlu tüm nimetler içerisinde olmasına rağmen kulluk bilincini unutmakta, rabbine karşı boyun eğmekte ve gaflete düşmektedir. Rabbimiz; yer ve gökten bahsederken şöyle buyurmaktadır:

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

"Göklerde ve yerde bulunanlar da onların gölgeleri de sabah akşam ister istemez sadece Allah'a secde ederler."⁷

İşte bu emre amade olan canlılardan bir tanesi de bal arısıdır. Allah (cc) bal arısına ayette de açıklandığı üzere dağlarda, ağaçlarda ve kovanlarda yuva edinmesini emretmiş ve rabbinin gösterdiği yolu takip etmesini emretmiştir. Ve arılarda Allah'ın (cc) buyruğuna teslimiyet göstererek tüm aleme ibret naziresi olmuştur. Zahiren bakıldığında küçücük hayvanın bu emre tabi olması hangi aklın ürünüdür? Yeryüzünde gezip dolaşan ve tekrar yuvalarına kaybolmadan dönen arılara eğitimi ve öğretimi kim verdi? Mühendislerin ve matematikçilerin bile içinden çıkamadığı arılar işlerini nasıl becerebiliyorlar? Bu gibi soruların cevabını Allah (cc) bu ayette bildiriyor ve diyor ki;

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ

"Rabbin bal arısına vahyetti/ilham etti..."

İşte bunları öğreten, bildiren, tüm varlıklara hükmeden Allah (cc) sonsuz gücü ve hakimiyeti ile gerçekleştirilmiştir. Burada ki أَوْحَى kelimesi Cebrail (as) vasıtasıyla Arı'ya aktarılan mesajlar değildir. Çünkü vahiy kelimesi Allah'ın (cc) özel seçmiş olduğu Rasullerine bildirdiği ayetlerdir. Bu sebeple buradaki vahiy kelimesinde "ilham etti, öğretti, yol gösterdi" manaları anlaşılması gerekmektedir. Gerçek vahiy alanlar; erkek olup Allah'ın seçtiği mümtaz insanlardır.

⁶ (16 Nahl, 68-69)

⁷ (13 Rad, 15)

Kur'an'da bu gibi ayetleri görmek mümkündür. Mesela;

1.Sema'ya Vahyedilmesi

فَقَضَيْتُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي
كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ
وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

"Böylece onları, iki günde yedi gök olarak yarattı ve her göğe görevini vahyetti. Ve biz, yakın semâyı kandillerle donattık, bozulmaktan da koruduk. İşte bu, azîz, alîm Allah'ın takdiridir."⁸

2.Arza Vahyedilmesi

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا

"İşte o gün (yer) haberlerini anlatır. Rabbinin ona bildirmesiyle/vahyettmesiyle."⁹

3.Meleklerle Vahyedilmesi

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا
الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرَّعْبَ
فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

"Hani Rabbin meleklerle: "Muhakkak ben sizinle beraberim; haydi iman edenlere destek olun, ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım; vurun boyunlarına! Vurun onların bütün parmaklarına! diye vahyediordu."¹⁰

4.Musa'nın (as) Annesine Vahyedilmesi

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خَفَتْ
عَلَيْهِ فَالْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا
رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

"Musa'nın anasına: Onu emzir, kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize (Nil nehri-ne) bırakıver, hiç korkup kaygılanma, çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız, diye bildirdik."¹¹

5.İsa'nın Havarilerine Vahyedilmesi

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Hani havârilere, "Bana ve peygamberime iman edin" diye ilham etmiştim/vahyetmiştim. Onlar (da), "İman ettik, bizim Allah'a teslim olmuş kimseler (müslümanlar) olduğumuza sen de şahit ol" demişlerdi."¹²

Bu ayetlerde geçen "Evha" fiili; ilham etti vb. manalara gelmektedir.

Arı Nasıl Bir Varlıktır?

Yaşamsal döngü için bu kadar mucizevi bir varlık olan arılar 20 bin farklı çeşide sahiptir. Kendi aralarında yaptıkları dansa benzer ritmik hareketlerle bir iş döngüsü sağlarlar. Her bir arının kendine özgü bir sesi vardır ve bu çıkardığı ses onun farklı bir faaliyetiyle ilişkilidir. Çıkarttıkları ses, bilgiyi iletmek içindir. Tehlikeli durumlarda, tehlikeyi haber vermek için daha yüksek sesle vızıldarlar. Arı kolonisinde yaşamsal döngüyü sağlayan kraliçe arı, daha zengin bir ses yapısına sahiptir. Arıların ayak ve bacakları titreşimleri hisseden yüksek bir duyarlılığa sahiptir. Antenleri aracılığıyla farklı kokuları alabilir, birbirlerini tanıyabilir ve birbirlerinin farklı

⁸ (41 Fussilet, 12)

⁹ (99 Zilzal, 4-5)

¹⁰ (8 Enfal, 12)

¹¹ (28 Kasas, 7)

¹² (5 Maide, 111)

türlerini ayırt edebilirler. Bunun en belirgin göstergesi bir arının başka bir kovana girmemesidir. Muhafız arılar kovanın güvenliğini sağlar ve başka bir kovandaki arının kendi kovanlarına girmesini engeller.

Arılar her kanat çırdığında, kovayı, bir tür yelpazeleme sistemiyle havalandırır. Arıların çıkarttıkları ses her ne kadar kanatlarından geliyor gibi görünse de aslında göğsünden geldiği tespit edilmiştir.

Bal Arıları Nasıl Bal Yapar?

Arıların bal elde edebilmeleri için ballı bitki çiçeklerini ve ağaç salgılarını dolaşması gerekir. Bir arının bir kilogram bal elde edebilmesi için beş milyondan fazla bitkinin özünü toplaması gerekir.

Yaşamlarını sürdürürken arılar, bir kovan içinde toplu halde bulunurlar. Soyalarının devamlılığı için toplu halde yaşar ve iş birliği içinde hareket ederler. Bir kovanın içinde işçi arılar, ana arı (kraliçe

arı) ve erkek arılar yaşamaktadır. Bal arılarının ortalama ömürleri 1,5 aydır. Erkek arılar 6 ay, kraliçe arı ise türüne göre 2 ila 7 yıl yaşar. Bir işçi arı, ortalama ömründe bir çay kaşığının on ikide biri kadar bal üretebilmektedir. Bir bal arısı saatte ortalama 24 km hızla uçar.

Bal arıları, mavi rengi ayırt edebilirken, kırmızı ve koyu gri renkleri siyah olarak algılar. Birçok arıcının kullandığı kovanların renginin mavi olması bu nedenledir. Kovandaki bir peteğin içini doldurabilmek için yüz milyondan fazla çiçeğin özünü emerler. Bu işlemi gerçekleştirirken 90 ila 100 bin km boyunca kanat çırpırlar.

Kovan içindeki yaşamlarına bakacak olursak, bir kovan, 90 bine kadar arıyı misafir eder. Erkek arılar sadece çiftleşme için yaşarlar. Kraliçe arıyla çiftleşerek kovan hayatının devamlılığını sağlarlar. Ayrıca kovan içinde besin tükenmişse, yemek bulmaları için işçi arılar dışarı çıkarlar.

Bal Arılarının Gözleri Hakkında

Arıların göz yapıları da basit ve birleşik göz sisteminden oluşmuştur. İki adet birleşik ve üç adet basit gözleri bulunmaktadır. Birleşik göz; ana arıda üç bin adet, işçi arıda dört bin adet, erkek arıdaysa sekiz bin adetten daha fazla basit gözün birleşmesinden meydana gelir. Bir bal arısı az enerjiyle neredeyse bir bilgisayarın işlem gücüne denk işlem yapabilme kapasitesine sahiptir.

Bal arıları polen topladığı çiçekleri, başka arıların tekrar gelip uğramaması için özel elektriksel bir alanla kaplar. Bu elektriksel alanı, alıcıları sayesinde fark eden diğer arılar, poleni biten çiçeğe tekrar uğramadan geçerler ve böylelikle diğer çiçeklere yönelir. Zaman kaybı da yaşamamış olurlar.

Bazı arılar hastalandıklarında tekrar yuvalarına dönmezler. Yön duygularını kaybetmeleri sebebiyle kendi başlarına ölürler. Hastalık ya da virüs kaptıklarında yuvalarına dönmez ve diğer arıları da korurlar.

Bal Arılarının Yön Duygusu Nasıldır?

Arılar hakkında ilginç diğer bir bilgiye yön duygularının çok gelişmiş olmasıdır. Arılar bir milyon sinir hücresi nörona sahiptir. Adeta yeryüzünde kendilerine has bir harita geliştirmiş ve bıraktıkları birtakım izlerle yollarını çizmişlerdir.

Bal Arıları Polenleri Nasıl Toplar?

Arılar bir koloni içinde bir kilo bal üretebilmek için dünya etrafını 6 kez dönmeye eşdeğer bir uçuş yaparak çiçekleri dolaşırlar. Bu güce sahip olabilmeleri için de 25 kiloluk bal (besin) tüketmeleri gerekir.

Uçan bir arı, her kilometrede enerji sağlamak için yarım miligramlık besine ihtiyacı vardır. Bir arı bir litre balla saniyede 250 kez kanat çırparak 3 milyon km kat eder ve etraftaki bütün çiçekleri dolaşır. Bir bal arısı tek bir seferde 50 ila 100 arasında çiçeği ziyaret eder.

Bir peteğin gözünün derinliği 12 mm olmasına rağmen içi bal ile dolduğunda petek hiçbir şekilde deforme olmamaktadır.

Dünyanın en hızlı bilgisayarlarından biri, saniyede 16 milyar aritmetik işlem yapabiliyorken bir bal arısı, aynı sürede enerjisini daha az kullanarak 10 trilyonluk işlem yapabilme kapasitesine sahiptir. Günümüzdeki en verimli, işlem hızı en yüksek bilgisayardan bile yüz milyon kat daha hızlı işlem yapabilen bal arıları, doğanın en muhteşem canlılarıdır.¹³

Balda Şifa Vardır!

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Karınlarından insanlara şifa olan çeşitli renklerde bal çıkar. Düşünen bir millet için bunda ibret vardır.

Ayette de belirtildiği üzere bal şifadır. Allah Rasulü'de (sav) balın şifa olduğunu bizlere birçok hadisinde bildirmektedir. Bunlardan bir tanesi şudur:

Bir adam Rasulullah'a (sav) gelerek:

"Kardeşim ishal oldu (ne yapayım?)" diye sordu.

Rasulullah (sav):

"Ona bal (şerbeti) içir!" Buyurdu. Adam içirdi. Bilahare aynı şahıs tekrar gelip:

"Ben bal (şerbeti) içirdim. Ancak, bu onun ishalini artırmadan başka bir şeye yaramadı." dedi.

(Adamın bu gidip gelmeleri) üç kere tekrar etti. Sonunda Rasulullah (sav):

¹³ (balgurmesi.com)

"Allah doğru söyledi. Kardeşinin karnı yalan söyledi (hata etti)." buyurdu.

Sonra bir kere daha içirdi. Bu sefer kardeşi iyileşti.¹⁴

Nahl 68, 69. Ayetlerden Çıkarılması Gereken Dersler

1) Bütün varlıklar Âdemoğlu için var edilmiştir. Âdemoğlunun kendisine verilen nimetleri bilmesi ve nankör olmaması gerekmektedir.

2) Arı olsun ya da farklı canlı-cansız varlıklar olsun hepsi Allah'ın emirlerine boyun eğmekte ve kendilerine verilen görevleri yerine getirmektedirler.

3) Bütün varlıkların Allah'ın emirlerine uyması ve tabi olması Allah'ın (cc) gücünü ve azametini ortaya koymaktadır. Allah'ın her şeye kadir olduğunu ayan beyan gözler önüne sermektedir.

4) Allah'ın (cc) insanoğluna musahhar kıldığı tüm canlı varlıklara merhametli olmamız ve onlara hakkıyla muamele yapmamız gerekmektedir.

5) Allah (cc) Kur'an'da "hayvanların ürettiği gıda olarak sadece arının ürettiği balda, insanoğlu için şifa vardır" demesi de oldukça manidardır. Çünkü arının haricinde tüm hayvanlar kendileri için çalışır, kendileri için menfaat gözetir. Ama arı öyle değildir. Kendisi için yediğini, insanlara şifa olması için çıkarır. O yüzden Allah Rasulü (sav) bir hadisinde Mü'mini bal arısına benzetmiş, baldaki güzel hasletin mü'minde de olduğunu söyleyerek şöyle buyurmuştur: "Mü'minin misali bal arısına benzer. Temiz olan şeyleri yer, temiz olan şeyler ortaya koyar, temiz yerlere konar ve konduğu yeri ne kırar ne de incitir."¹⁵

6) Arı çok değerli ve Allah'ın emirlerine kayıtsız teslim olan bir hayvandır. Arı, insanlar için Allah'tan mükâfat elde etmeden bile emredileni yaparken; insanoğlu kendisine vadolunan cenneti kazanmak için arı gibi Allah'ın emirlerine teslim olmaksızın aciz kalıyor ve nimeti verene nankörlük yapmaktan geri kalmıyor. İnsanoğluna çalıştığı için karşılığı verilmeseydi durum ne olurdu siz düşünün!

7) Allah'ın (cc) insanlara şifa kaynağı olarak balı zikretmesi, şifayı temiz ve doğal gıdalarda aramanın gerekliliğini; temiz olmayan ve haram olan gıdalarda aramanın ise helal olmadığını öğretmektedir. Nitekim Allah Rasulü (sav) bir hadisinde şöyle buyurmaktadır: **"Allah Teala ümmetimin şifasını, onlara haram kıldığı şeylerde yaratmamıştır."**¹⁶

Allah (cc) bu ve diğer ayetlerde bizlere ibretler almayı ve bunun neticesinde imanımızı artırmayı nasip ve müyesser eylesin. Âmin.

¹⁴ (Buhari)

¹⁵ (Ahmed bin Hanbel)

¹⁶ (Ebu Davud)

SİYER SINAVI

CEVAP ANAHTARI

2. BÖLÜM

1 (A) (B) (C) (D)	26 (A) (B) (C) (D)
2 (A) (B) (C) (D)	27 (A) (B) (C) (D)
3 (A) (B) (C) (D)	28 (A) (B) (C) (D)
4 (A) (B) (C) (D)	29 (A) (B) (C) (D)
5 (A) (B) (C) (D)	30 (A) (B) (C) (D)
6 (A) (B) (C) (D)	31 (A) (B) (C) (D)
7 (A) (B) (C) (D)	32 (A) (B) (C) (D)
8 (A) (B) (C) (D)	33 (A) (B) (C) (D)
9 (A) (B) (C) (D)	34 (A) (B) (C) (D)
10 (A) (B) (C) (D)	35 (A) (B) (C) (D)
11 (A) (B) (C) (D)	36 (A) (B) (C) (D)
12 (A) (B) (C) (D)	37 (A) (B) (C) (D)
13 (A) (B) (C) (D)	38 (A) (B) (C) (D)
14 (A) (B) (C) (D)	39 (A) (B) (C) (D)
15 (A) (B) (C) (D)	40 (A) (B) (C) (D)
16 (A) (B) (C) (D)	41 (A) (B) (C) (D)
17 (A) (B) (C) (D)	42 (A) (B) (C) (D)
18 (A) (B) (C) (D)	43 (A) (B) (C) (D)
19 (A) (B) (C) (D)	44 (A) (B) (C) (D)
20 (A) (B) (C) (D)	45 (A) (B) (C) (D)
21 (A) (B) (C) (D)	46 (A) (B) (C) (D)
22 (A) (B) (C) (D)	47 (A) (B) (C) (D)
23 (A) (B) (C) (D)	48 (A) (B) (C) (D)
24 (A) (B) (C) (D)	49 (A) (B) (C) (D)
25 (A) (B) (C) (D)	50 (A) (B) (C) (D)

TUFEYL BİN AMR'IN İSLAMI

Bilal Özbuğday

bilalozbugday@takvadergisi.org

Allah'a hamd, Rasulüne salât ve selam olsun. Rasulullah (sav), Mekke'de ashâbı ile ambargo altında iken, Mekke'ye, Mekke dışından insanlar gelip gitmekteydi. Mekke dışından gelen isimlerden birisi de Yemen'in Devs kabilesinden Tufeyl bin Amr idi.

Tufeyl bin Amr, Devs kabilesinin ileri gelenlerindendi, aynı zamanda iyi bir şairdi. Mekke'ye gelince, müşrikler tarafından Rasulullah'a (sav) karşı uyarıldı. Mekke'de efendimizin fitne çıkardığı, evlat ile babasının arasını ayırdığı, karı ile kocasının arasını bozduğu yönünde telkinler aldı. Bundan dolayı da kendisini dinlememesi tavsiye edildi. Hatta o kadar ısrarcı davrandılar ki Tufeyl kulaklarına pamuk tıkayarak gitti. Kendisi şöyle anlatmaktadır;

“Allah'a yemin ederim ki üzerimde o kadar durdular ki Rasulullah'tan (sav) bir şey dinlememeye ve O'nunla konuşmaya azmettim. Kâbe'ye giderken, O'nun sözleri bana ulaşmasın diye uzak durmak için kulağıma pamuk tıkadım. Varınca bir de baktım ki Rasulullah (sav) namaz kılıyor, O'nun yakınında bir yere durdum. Allah bazı sözleri bana işittirmek istedi. Ondan güzel bir söz işittim. İçimden dedim ki; 'Anam beni yitirsin. Allah'a yemin ederim ki ben akıllı, şair bir

kişiyim. Güzeli çirkinden ayırt edebilirim. Şu adamın söylediği sözü işitmekten beni alıkoyan kimdir? Eğer söylediği sözler güzel ise onu kabul ederim, eğer çirkin ise onu reddederim.’

Çok geçmedi Rasulullah (sav) oradan ayrılıp evine gitti. Evine yaklaştığında kendisine yaklaştım ve dedim ki; 'Ey Muhammed senin kavmin bana şöyle şöyle dedi. Söylentileriyle beni senden devamlı korkuttu. Öyle ki senin sözünü işitmemek için kulağımı pamuk ile tıkaştım. Sonra Allah bana senin sözünü işittirdi. Sözlerin hoşuma gitti. Durumunu bana arz et.’”

Rasulullah (sav) bunun üzerine kendisine davette bulundu. Bunun üzerine Tufeyl Müslüman oldu. İslam'a girdikten sonra kendisinin kavminin ileri gelenlerinden birisi olduğundan Efendimize bahsetti. Mekke'de belli bir müddet kaldıktan sonra kavmine döndü. Ve kendi annesine, babasına, eşine davette bulundu. Onlarda hemen davete icabet ettiler.

Sonrasında kavminden bazı kimse-ler Müslüman oldu ise de tam olarak kavmi İslam'a yönelmedi. Bunun üzerine Rasulullah'a (sav) gelerek, durumunu bildirdi. Rasulullah (sav) ise onun için dua etti.

Tufeyl şöyle dedi; “Ey Allah'ın Peygamberi! Devs kabilesi bana galip geldi, İslâm'dan uzak durup âsi oldular. Onlar aleyhinde Allah'a dua et! diye talepte bulundu.

Rasulullah (sav) ise: “Ey Allahım! Devs'e hidayet et! Ve onları bize Müslüman olarak getir.” dedi. Ve Tufeyl'e yumuşak davranmasını söyledi. Tufeyl kavminin yanına döndü. Rasulullah (sav) Medine'ye hicret edinceye kadar, onları İslâm'a davet etti.

Daha sonra kabilesinden birçok kişi O'nun vesilesiyle Müslüman oldu. Müslüman olanlar ile birlikte Medine'ye geldiğinde efendimiz ordusuyla birlikte Hayber'de idi. Tufeyl de Hayber'de direkt olarak Rasulullah'ın (sav) ordusuna katıldı. Savaşa katılmamalarına rağmen Rasulullah (sav) onlara da ganimetten pay ayırdı.

Bu siyer kıssasından şu dersleri çıkarmak mümkündür;

1) Allah Teâlâ; yönelen, bir arayış içerisinde olan, dertlenen kimselere hidayet eder ve doğruyu gösterir. Yüz çevirmiş, Allah diye, kitap diye, din diye bir derdi olmayan insanları ve toplumları doğruya iletmez.

Bazen davetçiler bir kişi ile aylarca, yıllarca ilgilenmekte, o kimseye davette bulunmaktadırlar. Kendisine davet içerikli videolar izletmeye, kitaplar okutmaya çalışmaktadırlar. Ancak karşısında, davetin götürüldüğü insanlar ise asla iki satır okuma, söyleneni araştırma zahmetinde dahi bulunmamaktadırlar. Hatta durum o kadar vahimdir ki insanlar okusunlar, dertlensinler, okuyacakları gözlerinde büyümesin diye broşürler, kitapçıklar ile davet ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

Yönelen kimse ise az, çok, uzak, kısa hesaplaması yapmaz. Dertlenir, araştırır, okur, bakar, tefekkür eder. Bunların tamamının ardınca da Allah'ın bir sünneti gereği insan doğruya ulaşır. Doğruyu bulur. Etrafımızda çok farklı hidayet öyküleri dinlemek mümkündür. Herkesin farklı farklı şekillerde tevhidi öğrendiğini görürüz. Ancak hepsinde ortak bir özellik vardır. Herkes bir şey kulağına çalındığı andan itibaren dertlenmiş ve duyduğu bilginin arkasına düşmüş, merak etmiş ve izi takip etmiştir. Netice de rabbimiz o yönelen kimselere hidayet etmiştir. Tufeyl bin Amr'ın (ranh) kıssası da aynı özelliği taşımaktadır. Efendimizin arkasından giderek hidayeti aramıştır.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ

"Fakat senin kendilerini çağırdığın şey (İslâm dini), Allah'a ortak koşanlara ağır geldi. Allah, ona dilediğini seçer. İçtenlikle kendine yönelenleri de ona ulaştırır."¹

Başka bir ayette ise şöyle buyurmaktadır;

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أُنَابَ

Kâfirler diyorlar ki: "Ona (Muhammed'e) Rabbinden bir mucize indirilseydi ya!" De ki: "Şüphesiz Allah dilediğini saptırır, kendisine yöneleni de doğru yola eriştirir."²

2) Cahiliyede kaliteli insanlar, İslam'da da kalitelidir. Cahiliye de karakter ve duruş sahibi insanlar, İslam'a girdiklerinde çok daha kaliteli hale gelirler. Ve bu insanların davetteki etkisi çok daha fazladır.

Kendisinden emin olunan bir Müslüman ortaya bir fikir koyduğunda, bu fikir insanın karakteri ile harmanlanarak değerlendirmeye tabi tutulur. Bu yadırganası bir durum değildir. Çünkü insanları, yakın ve somut bir menfaati için kandırmayan bir insan, onları Allah adına da asla kandırmaz.

Burada şunu bir kez daha anlamaktayız ki davetçi bir birey, duruş ve karakter sahibi bir insan olmalıdır.

¹ (42/ Şura 13)
² (13/ Rad 27)

Tufeyl bin Amr, kavminin önceden de sözüne itibar ettiği birisiydi. İslam'a girip, insanları İslam'a davet ettiğinde sıradan bir insandan çok daha fazla insanın davete icabet etmesine sebep olmuştur.

Ebu Hureyre (rah) şöyle dedi:

Bazı insanlar Rasulullah'a (sav):

-Ey Allah'ın Rasulü! İnsanların en hayırlısı, şerefli kimdir? dediler.

Nebi (sav):

- "Allah'tan en çok korkanlarıdır" buyurdu.

- Ey Allah'ın Rasulü! Biz bunu sormuyoruz, dediler.

- "O halde, Allah'ın halîli (İbrâhim)'in oğlu, Allah'ın nebîsi (İshak)'ın oğlu, Allah'ın nebîsi (Yakub)'un oğlu, Allah'ın nebîsi Yusuf'tur" buyurdu.

- Ey Allah'ın Rasulü, biz bunu da sormuyoruz, dediler.

- "O halde siz benden Arap kabilelerini soruyorsunuz. (Bilin ki) Cahiliye döneminde hayırlı (şerefli) olanlar, şayet (dini) fıkhederlerse İslam döneminde de hayırlıdır" buyurdu.³

Yani, nesep ve şeref sahibi insanlar, eğer İslam ile tanışılırsa bu nesep ve şerefi devam eder. Ancak eğer İslam ile bezenmezlerse, nesep sahibi olmayan bir kişi İslam'ı ile o kimseleri geride bırakır. Nitekim Rasulullah (sav), önce en takvalı olanları zikretti.

Aslında İslam bizi tamamıyla değiştirmelidir. Ancak ne yazık ki durum böyle değildir. Tevhidi kavrayıp, tağutu inkâr eden bir muvahhid, neredeyse cahiliye-deki tüm haslet ve tutumu ile dine girmiş olmaktadır. Olması gereken bu değildir. Akide yalnızca insanın dünya görüşünü değiştiren bir olgu değildir. İslam akidesi, insanı baştan aşağı değiştirmesi gereken bir olgudur. Kişinin hayatın tamamı içerisinde her ne muamelesi varsa İslam ile bunu yapmalıdır. İslam akidesi fırıncının önündeki bir hamur misali kişiyi şekillendirmelidir.

Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً
وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

"Biz, Allah'ın boyasıyla boyanmışızdır. Boyası Allah'inkinden daha güzel olan kimdir? Biz ona ibadet edenleriz" (deyin)."⁴

Bir duvar düşünün, bir kısmı siyah ile, bir kısmı beyaz ile, bir kısmı da sarı ile boyansa. Duvara insanlar baktığında tüm renklerden bir karma renk görür. Ve bu görünüş itibariyle hoş değildir.

İşte insanın durumu da tıpkı bu duvar gibidir. Eğer insanın fikir ve düşünceleri İslam'a göre, insan ilişkileri örfe ve adetlerine göre, ticareti heva ve hevesine göre olursa, bakan insanlar bu kişide sadece İslam'ı görmezler. Ancak tüm bu bahsi geçenler İslam'a göre yapılacak olursa, bakan insanlar sadece İslam görürler, onun dışında bir şey de görmezler.

³ Muttefekun Aleyh

⁴ (2/ Bakara 138)

İMAM ENES BİN MALİK (rh)

Usame Kaptan

Adı, Malik bin Enes'tir. 90 (m. 709) senesinde Medine'de doğdu. 179 (m. 795)'de yine Medine'de vefat etti. Ashab-ı kiramdan olan dedesi Ebu Amr'dır. Tebe-i tabiinden olan İmam Malik (rh), ilim ve hadis rivayetiyle meşgul olan bir ailede ve çevrede yetişmiştir. Yaşadığı muhit, Peygamber efendimizin (sav) yaşamış olduğu, İslam'ın hükümlerinin vaaz edildiği ve birçok ilim ehlinin bulunduğu Medine-i münevvere idi.

Önce Kur'an-ı Kerimi ezberledi. Kendisinin isteği ve ailesinin yardım ve teşvikiyle ilim öğrenmeye başladı. Bu hususta kendisine en çok annesi ilgi göstermiştir. İmam Malik (rh), muhitindeki bütün âlimlerden faydalanmış ve ilim uğrunda büyük fedakârlık göstermiştir. Bu hususta her türlü zorluğa katlanmış ve her şeyini harcamış, hatta tahsil uğruna evini dahi satmıştır. Kendisi şöyle demiştir: "Öğle vakti Ömer'in (ra) oğlu Abdullah'ın (ra) azatlısı olan Nafi'ye (rh) giderdim ve kapısında beklerdim. Nafi, Ömer'den (ra) nakledilen ilimleri ve onun oğlu Abdullah'ın (ra) ilmini biliyordu. Güneşten ve şiddetli sıcaktan korunmak için hiç bir gölge bulamazdım. Nafi (rh), dışarı çıkınca edeple selam verirdim ve onu kırmadan arkasından içeri girip, "Abdullah bin Ömer (ra) şu meselelerde ne buyurmuştur?" diye sorardım. O da suallerimi cevaplandırırdı."

Her âlim gibi İmam Malik de (rh) ilmine Kuran-ı Kerim ezberi ile başlamıştır. Hafızlık ilim yolunda olmazsa olmazdır. Nitekim öğrenilen Arapça grameri vb. ilimler aslen ilim değil, ilim için bir araçtır. Bundan dolayı her ilim talebesinin Kuran-ı Kerim'i çok iyi bir şekilde hıfz etmesi ve korumaya muazzam derecede önem vermesi gerekir. Hadis ilminde bir o kadar önemli ve gereklidir. Malumumuz bizlerin ana dili Arapça olmadığından dolayı Arapçayı çok iyi bir şekilde öğrenmeliyiz ki, ayetlerdeki ve hadislerdeki manaları hakkıyla anlayıp inceliklerine vakıf olalım. Tüm bunları öğrenirken karşımıza çıkacak zorluklara göğüs germeli asla pes etmemeliyiz. İlim hiçbir zaman karşımızda hazır beklemmez. İmam Malik (rh) ilim için her zorluğa katlanarak ilme ulaşmıştır. Şiddetli sıcaklarda beklemesi ve evini satması keyfinden değil, ilme olan arzusundan dolayı idi. Buda kendini diğer insanlardan ayırmış ve onu ilim ehli yapmıştır. Bizler başımıza gelen her sıkıntıda, hava çok sıcak sonra olsun, paramız bitecek biraz bekleyelim, buranın yemekleri güzel değil başka yerde okuyalım, daha yaşıyoruz genç biraz ilme ara verelim gibi sözlerle ilmi arka plana atarak sürekli ertelersek ya da yakınsak, ilim değil fizanda, önümüzde dahi olsa ilimden nasiplenemeyiz.

İmam Malik (rh), Nafi (rh) vasıtasıyla Ömer'in (ra) ve oğlu Abdullah'ın (ra) ilimlerini öğrendi. Ayrıca İbni Şihab ez-Zühri'den (rh) ve Said bin el-Müseyyib (rh) gibi Tabiin'lerden ilim öğrenmiştir. Bu hocalarından da ders almak için üstün bir gayret ve edep gösterirdi.

İmam Malik (rh), Cafer-i Sadık'tan (rh) da ilim almış, onun sohbetinde bulunmuştur. Bu hususta kendisi şöyle anlatır: "Cafer bin Muhammed'e (rh) giderdim, o çok yumuşak ve güler yüzlü

idi. Yanında Rasulullah (sav) anılınca yüzü sararırdı. Onun meclisine uzun zaman devam ettim. Onu her gördüğümde ya namaz kılar ya oruçlu olur veya Kur'an-ı kerim okurdu. Abdestsiz hadis rivayet etmezdi. Manasız sözleri hiç ağzına almazdı. O takva sahibi, zahid, abid ve âlimlerdendi. Yanına geldiğim zaman yaslandığı yastığını alır, mutlaka bana ikramda bulunurdu."

Netice itibariyle imam-ı Malik, ilmini imam-ı Zühri' den, Yahya bin Said'den, Muhammed ibni Münkedir'den, Hişam bin Amr'dan, Zeyd ibni Eslem'den, Rabi'a bin Abdurrahman ve daha birçok büyük âlimlerden almıştır. Üç yüzü Tabiinden, altı yüzü de onların talebelerinden olmak üzere dokuz yüz hocadan hadis aldı. Ayrıca; Ashab-ı kiramın büyüklerinden Ömer'in, Osman'ın, Abdullah bin Ömer'in, Abdurrahman bin Avf'ın, Zeyd bin Sabit'in fetvalarını ve vahyin gelişine şahit olan, Peygamber efendimizi görüp Onun hidayet nurundan aydınlanarak, Ondan öğrendiklerini nakleden diğer Ashabın fetvalarını ve kendisinin yetişemediği Tabiinin fetvalarını da öğrenmiştir. Akai-de dair bilgileri ve diğer bütün ilimleri öğrenip, zamanının en büyük âlimlerinden olup; içtihat derecesine yükselmiştir. Allah (cc) hepsinden razı olsun.

İmam Malik (rh) hazretleri, tahsilini tamamlayıp ilimde yüksek dereceye ulaştıktan sonra ders vermeye, hadis rivayet etmeye ve fetva vermeye başladı. Bu işe başlamadan önce de zamanında bulunan büyük âlimlerle ve faziletli kimselerle istişare yapıp, onların da muvafakatını aldı.

Bu hususta kendisi şöyle demiştir: "Her isteyen kimse hadis rivayet etmek ve fetva vermek için mescitte oturamaz, ilim erbabı ve mescitte itibarı olan kişilerle istişare etmesi gerekir. Eğer onlar, kendisini bu işe ehil görürlerse o zaman

oturup ders ve fetva verebilir. Ben, ilim sahiplerinden yetmiş kişi, benim bu işe ehil olduğuma şahitlik etmedikçe, mescide oturup ders ve fetva vermedim."

Gerçekten çok dikkat edilmesi gereken bir hususu İmam Malik (rh) göz ardı etmemiş ve gerekeni yapmıştır. Şimdiki zaman da insanlar sadece Arapça öğrenerek hoca olduğunu zannetmektedir. Fetva vermek, insanların sorularını cevaplandırmak ve onlara çözüm bulmak gerçekten büyük ve korkulacak bir iştir. Nitekim günümüzde ilim ehli olmayan birçok kişi halkın gözünde hoca olması sebebiyle kolayca fetva verip ahkâm kesiyor. Bunun sonucunda sadece hocalık taslayan kişi değil, onu ilim ehli yerine koyarak verdiği fetvalarla amel eden kişi de bu vebalden payını alır. Bu durumun zararı bazen hemen bazen, de ileriki zamanlarda şahıs üzerinde veya toplumda ortaya çıkar. İmam Malik'in (rh) "yetmiş kişi ile istişare ettim" demesiyle de ilim ehli kişilerin, yeni yetişmiş kişiler üzerindeki onayının önemini daha iyi anlayabiliyoruz.

Malik bin Enes (rh) buyurdu ki: "İlim öğrenmek isteyen kimsenin vakarlı ve Allah'tan (cc) korkması lazımdır. İlim, çok rivayet etmek değildir. İlim bir nurdur. Allah (cc) bu nuru sevdiği mümin kullarının kalbine koyar." Bir defasında da; "Eğer elimde imkân olsaydı, Kur'an-ı kerimi kısa aklıyla, kendi görüşüne göre tefsir edenin boynunu vururdum" buyurdu.

İmam Malik (rh), derslerinde vakar ve ciddiyet sahibi olup, lüzumsuz sözlerden tamamen uzak kalırdı. Bu hususu, ilim tahsil edenler için de şart koşardı. Bir talebesi şöyle dediğini nakleder: "İlim tahsil edenlerin vakarlı (ciddi) olması ve geçmişlerin yolundan gitmesi gerekir, ilim sahiplerinin, bilhassa ilmi müzakereler sırasında kendilerini mizahtan uzak tutmaları gerekir. Gülmemek ve sadece tebessüm etmek, âlimin uyması gereken adaptandır."

Yine bir talebesi şöyle der: "İmam Malik (rh), bizimle oturduğu zaman sanki bizden biri gibi davranırdı. Konuşmalarımıza çok sade bir şekilde katılırdı. Hadis okumaya ve anlatmaya başlayınca onun sözleri bize heybet verirdi, sanki o bizi, biz de onu tanıımıyorduk."

Şayet ilim alışverişi esnasında ciddiyet olmaz ise alınan ilim uzun ömürlü olmaya-
caktır. Hocanın gerektiği yerde talebelerden biri gibi olup dertleşmesi gerektiği gibi talebenin de ders anında ciddiyetini kesinlikle bozmaması ve edebini koruması gerekir. Nitekim hocanın talebe ile samimiyet konusunda ayarı tutturması zordur. Özellikle bu zamanda ciddiyet çok çok az olduğu için hocanın talebelerden biri gibi olması ve bu durumu abartması, talebe üzerinde bir gevşemeye yol açar. Genelde bunu fark eden hoca bu sefer çok fazla ciddi olur ve bu tavır talebe üzerinde soğukluk gösterir. Bu sebeplerden dolayı hem talebenin hem hocanın bu seviyeye çok dikkat etmesi ve özellikle ders anında ciddiyetini koruması gerekir. İmam Malik (rh) gibi bu ince ayarı tutturabilene ne mutlu.

İmam Malik (rh) hazretleri elli sene müddetle ders ve fetva vermek suretiyle, insanların müşküllerini çözmüş ve kıymetli talebeler yetiştirmiştir. Onun talebelerinin her biri memleketlerinin müracaat edilen âlimleri ve rehberi olmuşlardır.

İmam Şafii (rh) ile İmam Ahmed bin Hanbel (rh), İmam Malik'in (rh) sohbetinde bulunmuşlardır. Onun ilminden çok istifade etmişlerdir.

İmam Şafii (rh) şöyle der: "Âlimler anıldığı zaman İmam Malik onlar arasında parlak bir yıldız gibidir. Benim üzerimde minneti ve ihsanı ondan çok olanı yoktur."

Abdullah (rh), babası Ahmed bin Hanbel'e (rh), "Zühri'nin talebeleri arasında en kuvvetli hangisidir?" diye sorunca; "Malik, her ilimde daha kuvvetlidir" buyurdu.

İmam, ilim bakımından ne kadar yüksek ise, ahlak, zühd, takva ve kerem bakımından da öyle yüksek idi. İmam-ı Malik, ilimde ve dinde çok edepli idi. Din bilgisine hürmet ve tazimi şaşılacak derecede fazlaydı.

Zehebi, (Tabakatul Huffaz) kitabında İmam-ı Malik'i şöyle anlatır: "Uzun bir ömür, yüksek bir mertebe, parlak bir zihin, çok geniş bir ilim, keskin anlayış, sahih rivayet, diyanet, adalet, sünnet-i seniyyeye tâbi, fıkhıta, fetvada kaidelerin sıhhatinde önde gelen bir zat idi. Fetva vermede aceleciliği sevmez, çok kere "Bilmiyorum" derdi. Ve "İlim kalkanı bilmiyorum demektir" buyururdu.

"Muvatta" adındaki hadis kitabı çok kıymetlidir. Muvatta'yı kırk senede meydana getirmiştir. Çok âlimler bunu şerh etmiştir. Bu şerhlerinin en meşhuru "el-Müdevvene" adlı eserdir. Bu kitap, hadisleri fıkıh konularına göre içine almış olup, yazılan ilk hadis kitabıdır. Bu kitapta ayrıca imam Malik'in (rh) içtihat ettiği fıkhi mevzular da bulunmaktadır.

İmam Mâlik (rh), geçirdiği kısa süreli bir rahatsızlıktan sonra 14 Rebiülevvel 179 (7 Haziran 795) tarihinde Medine'de vefat etti, cenaze namazını Medine valisi kıldırdı ve Baki Mezarlığı'na defnedildi. Rivayete göre İmam Mâlik (rh) uzun boylu, beyaz ve güzel yüzlü, mavi gözlüydü. Güzel elbiseler giyer, bunu ilim ehli için gerekli görürdü. Evinin döşenmesine ve görünüşüne dikkat eder, güzel eşyalar alırdı. Yeme içme konusunda da titiz olduğu, beslenmesine özen gösterdiği kaydedilir. Vakarlı ve heybetli bir görünüme sahipti; meclisinde yüksek sesle konuşulmaz ve tartışma yapılmazdı. Bir konuda olumlu veya olumsuz bir görüş belirttiğinde kimse sebebini sormaya cesaret edemezdi. Son derece muttaki ve âbid bir zattı. Peygamber'in (sav) adı anıldığında renginin sarardığı, toprağında Resûlullah'ın (sav) vücudunu taşıdığı için Medine'de bineğe binmeyip her zaman yürümeyi tercih ettiği kaydedilir. Allah Subhanehu ve Teâlâ rahmetiyle muamele etsin, bizleri de ilmin gerçek değerini anlayıp peşini bırakmayan kullarından eylesin. (Allahumme Âmin)

DÜRTÜ KONTROL BOZUKLUĞU

Meryem Hafsa

Âdemoğlu Allah teâlâ tarafından değerli ve şerefli kılınmış,¹ yeryüzündeki bütün canlılar onun için yaratılmış ve ona boyun eğdirilmiştir.² Bunun sebebi, Allah teâlâ'nın kullarına diğer canlılardan farklı olarak vermiş olduğu akıl ve bu akılla doğruyu yanlıştan ayırt edebilme yetisidir. Fakat doğruyu bilmek, ona yönelmekle her zaman aynı düzlemde, birbiriyle paralel olmayabilir. Doğruyu seçip, kabul etmek içinde, dünyanın aldatıcı çekim gücüne karşı, kişinin güçlü bir iradeye ihtiyacı vardır.

Kişi irade dediğimiz mekanizmayı kullandığı oranda, Allah teâlâ'nın razı olduğu, Müslümanca, kaliteli bir yaşam sürebilir. İradeyi kullanmak ise kişide var olan dürtüleri kontrol etmekle mümkündür. Bazı dürtüler vardır ki kişi yaşamını onlar olmadan devam ettiremez açlık, susuzluk dürtüleri gibi. Bununla beraber bazı dürtülerde vardır ki yenik düşüldüğünde yaşam anlamını yitirir. Kişi sonu hüsrana varan bir süreçte sürüklenir.

Bu yazımızda Allah teâlâ'nın inayetiyle, insanı hayvandan ayırıp onu şerefli kılan, irade mekanizmasını güçlendiren veya doğru kullanılmadığında öldüren bir kavramdan bahsedeceğiz; dürtü kavramı. Dürtüsellik olarak da bilinen dürtü kontrol bozukluğu, ileriye dönük birçok psikolojik hastalığı, hayatta başarısızlığı beraberinde getirir ve bu davranış bozukluğu genellikle erkeklerde kadınlara göre üç kat daha fazla seyredir.

Dürtüsellik Nedir?

Kişilerde; davranışları planlama, istekleri erteleme ve kendini durdurabilme becerilerinde zorlanmayla kendini gösteren bir durumdur. Dur! Düşün! ve Harekete Geç!

mekanizmasını çalıştıramama halidir. Kısa ca dürtüsellik, sonunu düşünmeden harekete geçmektir. Sağlıklı bireylerin dürtü kontrol merkezleri her bir dürtünün/ iç sesin / eylem ve söylemin sonuçlarını tartar. Kendisine veya başka birine zarar verebilecek eylem ve söylemleri engeller. Dürtü kontrol bozukluğu olan bireyler ise, kendileri veya başkaları için açıkça zararlı olduğunu bildikleri belirli bir eylemi gerçekleştirme dürtüsüne direnemezler.

Yetişkinlerde Belirtileri Nelerdir?

Dürtüsel olan bireyler genellikle yaptığı davranışlarda sonucu düşünmeden hareket eder, sabırsız davranır ve çok fazla risk alırlar. Bu kişiler düşünce ve davranışlarını frenleme konusunda zorluk çekerler. Sıra beklemede güçlük çeker, başkalarının sık sık sözünü keser, sorulan soruların tamamını dinlemeden cevaplandırır. Bu etkiler kişinin yaşam düzenini ve günlük yaşamını bozacak düzeyde olduğunda dürtüsellik durumundan bahsedilebilir.

Kişi sorumluluklarını önceleyemiyor, eylemin sonuçlarını düşünmek için eldeki bilgileri kullanamıyor, daha sonra elde edilecek daha büyük bir ödül için o an elde edilecek küçük bir ödülün vazgeçemiyorsa kişide dürtü kontrol bozukluğu vardır. Bu davranışsal ve düşünsel bozukluğu; öğrenme güçlüğü, karışık gelme bozukluğu, depresyon gibi psikiyatrik sorunlar izleyebilir.

Çocukluklarda Belirtileri:

Dürtüsel çocuklar sabırsızdırlar, kuralları uygulamaz, kurallara ve otoriteye karşı gelirler. Kendi kafalarına göre hareket etmeyi yeğlerler. Kendileri ve çevrelerindeki için zararlı olabilecek fevri hareketleri, sınırları sürekli aşma eğilimleri ile bilinirler. Ayrıca bu çocuklar diğer çocuklarla birlikte olduklarında, örneğin; oyun oynarken, sürekli kendi isteklerinin olmasını ister, oyunu yönetirler. Kuralları kendileri belirler,

¹ (17/ İsra 70)

² (67/ Mülk 15)

kendilerine göre yorumlar, zaman zaman kuralları bozar ve oyunda hâkimiyeti ele geçirmeye çalışırlar. Böyle bir durumda diğer çocuklar oldukça rahatsız olur ve genellikle anlaşmazlıklarla oyun sonlanır. Arkadaşıyla oyuncaklarını paylaşamama, en iyisinin hep kendisinde olmasını isteme, yenilgiye tahammül edememe, sıra bekleyememe, sabır gerektiren durumlarda sabredememe dürtü kontrol bozukluğunun belirtilerindendir. Yine, hazzı erteleyememe, şiddet içerikli görüntüleri, oyunları ve oyuncakları çok sevme, engellenmeye tahammül edememe, istekleri yerine gelmediğinde ve bir sınır koyulduğunda ya ısrarla bu sınırı aşmaya çalışma ya da ağır öfke nöbetleri görülebilir.

Dürtüselliğin İleriye Dönük Zararları Nelerdir?

1-Hayatlarında genellikle başarısızdırlar.

2-Yapacağı işleri hatırlamada, zaman yönetiminde, plan yapmakta, başladıkları işi bitirmekte, işlerini düzenlemekte zorluk çekerler.

3-Bu insanlar olgunlaşamazlar.

4-Öfke kontrol gücü çekerler.

5-Sosyal hayatta ya da aile hayatında tahammülleri azdır.

6-Sürekli yeni bir iş bulur veya kurarlar.

7-Gereksiz ve düşünmeden para harcarlar.

8- Empatiden yoksun olduklarında, ilişkilerini kolayca bitirebilirler.

9- Şiddet eğilimlidirler.

10-Olumsuz sosyal ilişkiler kurabilirler.

11-Herhangi bir konuda reddedildiklerinde saldırganlık gösterebilirler.

12-Sürekli yenilik arayışından dolayı aile hayatları sorunludur.

13-Haz eksenli yaşamayı sevdiklerinden, kendilerine ve yaşadığı topluma faydası oldukça azdır.

14-Sorumluluklarını üstlenemezler.

15-Sürekli haklı çıkma gayretleri vardır.

16-Dijital bağımlılık ve madde bağımlılığı görülebilir.

17- Dürtüselliğin beraberinde dikkat eksikliği ve hiperaktivite görülebilir.

18- Odaklanmakta, iradelerini kullanmakta ve sevdikleri şeyleri ertelemekte zorluk çekerler.

Dürtüselliğin Çözümü Nedir?

Çocuklarımızın bazı zamanlarda istediği herhangi bir şeyi ertelemeliyiz. Bunu bilinçli ve kararlı bir şekilde yapmalıyız. Böylelikle çocuk hazzı ertelemeyi erken yaşta öğrenecek ve ileriki yaşlarında bu konuda zorluk çekmeyecektir. Unutulmamalıdır ki iyi ebeveyn olmak çocuklarımıza bütün imkanları sunan bir ebeveynlik değildir. İyi ebeveynlik çocuğu hayata en güzel biçimde hazırlamaktır.

Çocuklarımızı yalnızca refahımıza değil sıkıntımıza da şahit, ortak etmeliyiz. Örneğin aile içerisinde ekonomik problemler olduğunda çocuk ondan habersiz olmamalıdır. Hayatın acı ve tatlı yönlerini eşit şekilde idrak etmelidir. On-on iki yaşlarında yaz tatillerinde, çocuklar çalıştırılıp aile ekonomisine katkı sağlamalıdır. İstatistikler kırsal bölgelerde yaşayan çocukların kentsel bölgelerdeki çocuklara göre daha az dürtüsel olduğunu gösterir. Bu şüphesiz kırsal bölgedeki yaşam şartlarının ağırlığı ve çocukların erken yaşlarda aile yaşamına katkı sağlamalarındandır.

Çocuklar netlikten hoşlanır. Evde kurallar ve sınırlar belirlenmeli çocuğun istekleri kurallara uymuyorsa, sınırlar çiğneniyorsa bu çocuğa kararlı bir biçimde bildirilmelidir.

Çocuk dürtülerini kontrol edemediğinde dikkatini başka yönler çekmek ve haza ulaşmasını engellemek gerekir. Örneğin; günlük rutininin dışında çizgi film izlemek isteyen çocuğa oyun oynatarak dikkatini o noktaya çekmek gerekir. Fıtratı temiz her çocuk ebeveyni ile oyunu, çizgi filme tercih edecektir.

Çocuk istediği şey olmadığında tepkisel davranışlar sergiliyorsa kararlı ve tutarlı bir şekilde o an o şeyin yapılamayacağını bildirilmesi gerekir. Eğer bu konuda acziyet gösterilirse, çocuk bunu kullanacaktır. Ebeveynlerin bu konuda katı, despot tavırlarda sergilemeyerek meseleyi ego ispatına çekmemeleri gerekir. Böylece çocuğun şahsiyeti de zedelenmeyecektir.

Ambalajlı ve bol glikozlu gıdalar çocuklarda dürtüsellik artırır. Dolayısıyla çocuğun, ruh ve beden sağlığı için mümkün olduğunca ambalajlı gıdalardan uzak tutulması gerekir. Güvenilir markaların ürünleri kontrollü bir şekilde az miktarda verilmelidir.

Farkındalık oluşturmak gerekir. Çocuğun engel olamadığı dürtülerinin kendisine veya başkalarına olan zararları anlatılmalı, Allah teâlâ'nın razı olduğu bir hayat yaşayabilmek için bu dürtülere yenik düşmememiz gerektiği anlatılmalıdır. Eğer çocuğumuza birey olduğunu hissettirerek karşımıza alıp anlatırsak anlatılanların tamamını anlayacak, amel etme konusunda bazen ebeveynini uyaracak seviyeye gelecektir.

Fırsat eğitimi ile çocuğa empati yeteneği kazandırılmalıdır. Örneğin, bir canlıya bilerek zarar verdiğinde onun canının nasıl acıdığı, kendisine yapılırsa canı yanacağı anlatılabilir.

Doğru bir model oluşturmaktır. Çocuğa yapılacak en etkili nasihat, ebeveynlerin ev yaşamlarıdır. Eğer evde plan, program, düzen hakimse ve çocuk sorumluluk sahibi ebeveynlerin varlığına şahitlik ediyorsa, aynalama sistemi ile kendisine de öyle bir rol oluşturacaktır.

Son Olarak:

Allah teâlâ'nın "hevaya uymak" olarak tanımladığı dürtüsellik konusu, birçok psikolojik rahatsızlığı içinde barındırdığı ve bazı kişilik bozukluklarına neden olduğundan çok önemli bir konudur. Müslümanların bu konunun cahili olması -uyaranların bu denli çok olduğu bir dönemde, hayatın; nefsanî isteklerin peşinden koşmaktan ibaret olduğu yalanına inandırılmaya çalışılan bu çağda mümkün değildir. Ebeveynlerin kendilerine zarar veren dürtülerini iradesini güçlendirerek yenmesi, sonrasında çocuklarını çağın her türlü kirinden arındırarak, temiz fıtratları üzere yetiştirmeye gayret etmeleri öncelikli kulluk görevleri arasındadır.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْوَةِ
وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ
تُرِيدُ زِينَةَ الدُّنْيَا وَلَا تُطِيعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ
عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا

"Sen de sabah akşam O'nun rızasını isteyerek Rablerine dua edenlerle birlikte sabret. Dünya hayatının (aldatıcı) süsünü isteyerek gözlerini onlardan ayırma. Kalbini bizi zikretmekten gaflete düşürdüğümüz, kendi hevasına uyan ve işinde aşırılığa gidene itaat etme."³

³ (18/Kehf 28)

TAVSİYE KİTAP

Abdullah Talip

Bid'at ve Müstehap Kabir Ziyaretleri

YAZAR: İmam Birgivi
ÇEVİREN: Muhammet Beşir
YAYIN EVİ: Guraba
SAYFA: 112

Şirkin ve küfrün hâkim, cehaletin yaygın ve ilmin kısır olduğu dönemlerde ve zamanlarda insanoğlu gerçekten dinden ve onun getirisinden uzak kalır. Tek çare tekrar vahiyle bütünleşmiş, kaynağı Kur'an ve sünnet olan İslam dinine müracaat etmektir. Özellikle 21. Yüzyılda İslam dininden çıkartan birçok unsuru İslam'a nispet edenlerde görmek pekâlâ mümkündür. Ayrıca aslı dinden olsun ya da olmasın birçok bid'atlerde toplum arasında oldukça yaygın hale gelmiştir. Bu sebeptendir ki –Allah en iyisini bilir- toplum, İslam dininde var olan bir ibadeti yapan kimseleri eleştirir hale gelmiş, küfür ve bid'at amelleri yapanları da destekler konuma gelmiştir.

Bid'atlar ve küfürler işlenir hale gelerek birçok insanı da etkilemiş ve ayaklarının kaymasına sebep olmuş ve Şeytanında cirir atmasıyla çıkılmaz hale gelmiştir. Şeytan, insanların ayaklarını peyder pey kaydırarak büyük ustalık göstermektedir. İslam tarihinde ilk şirk örneği putperestlik şirkidir. Nuh'un (as) döneminde başlamış, Ad ve Semud kavimlerinde devam eder hale gelmeye başlamıştır. Buhari, Nebi'nin (as) amcasının oğlu olan ve O'nun "Allah'ım, ona tefsiri öğret,"¹ "Onu dinde anlayış sahibi kıl."² diye dua buyurdıkları, "tercüman-ı Kur'an"³ lakaplı Abdullah bin Abbas'dan (ranh), Nuh suresi'nin 23. ayetinin tefsirini şöyle aktarmaktadır:

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا

"Sakin ilahlarınızı bırakmayın! Sakin ha! Vedd'i, Suva'yı, Yeğus'u, Yeuk'u ve Nesr'i terketmeyin."⁴

İbn-i Abbas (ranh) der ki: "Bunlar, Nuh'un kavmindeki salih insanların isimleriydi. Onlar ölünce şeytan; onların kavimlerine, onların oturdukları yerlere anıtlar dikip bu anıtlara o salihlerin isimlerini vermelerini telkin etti. Onlar da böyle yaptılar. İlk zamanlarda bunlara ibadet eden olmadı. Sonra nesil değişip ilim unutulunca onlara ibadet edilmeye başlandı."⁵ Evet, günümüzde de yaygınlaşmış şirk amellerinden birisi de kabir şirkidir. Rasulullah (sav) ilk dönemlerde

yeni iman etmiş insanların şirke düşebileceğini düşünerek kabir ziyaretini mutlak suretle yasaklamıştı. Tevhid inancı kalplerinde yer tutunca yasağı kaldırarak şöyle buyurmuştur: **"Sizlere daha önce kabir ziyaretinden men etmiştim. Şimdi oraları ziyaret edin. Ancak saçma söz söylemeyin."**⁶

Rasulullah'ın (sav) kabir ziyaretini meşru kılmasının sebebi kişiye ölümü, ahireti hatırlatmak ve kendisine ibretler çıkarmak, ölen kimseye de dua ederek iyilikte bulunmanın dışında başka sebep yokken, bid'atçıların yaptığı gibi kabrin başında namaz kılmak, adak adamak, bir şeyler talep etmek, bereket elde etmek vs. hale getirerek mevtayı Allah'a ortak koşar hale getirmişlerdir.

Kabir şirkini günümüzde yaygın şirklerden birisi olarak görmek çok şaşılacak bir durum olmadığından dolayı, bu ay kitap tanıtım bölümünde Guraba yayın evinde neşredilen, müellifi İmam Birgivi olan kitabın özgün adı "Ziyâretu'l-Kubûr eş-Şerîyyeti ve veş-Şirkiyye" adlı kitabını tanıtmaya çalışacağız. Yayın evi tarafından kitabın adı "Bid'at ve Müstehap Kabir Ziyaretleri" olarak A. Muhammed Beşir tarafından tercüme edilerek Türkçeye kazandırılmıştır.

Müellif, hacmi küçük ama içerisinde günümüze ışık saçacak oldukça önemli meseleleri ele almıştır. Kitabın içeriğinde meşru kabir nasıl olmalıdır? Kabir ve kabrin üstünde yasaklanan hususlar nelerdir? Kabir ziyaretinde asıl olan nedir? Kabirde Kur'an okunur mu? Bid'at ve Küfür olan ziyaret nasıl olur? Kabirperestlik bid'atın mertebeleri nelerdir? Kabirler üzerine yapılan kubbelerin yıkılmasının hükmü nedir? Kabirlerde şirke düşmede sahabenin hassasiyetleri nelerdi? gibi soruların cevaplarını bu kitapta bulmanız mümkün olacaktır. Allah (cc) bizlere bu kitabı faydalı kılsın.

İmam Birgivi Kimdir?

"İmam Birgivi" adıyla meşhur olan Şeyh Muhyiddin Muhammed bin Ali el-Birgivi (ra) 1521 m. / 929 h. Senesinde Balıkesir'de doğdu. Yöresinde ki birçok alimlerden ders aldı. Bir süre İstanbul'da medreselerde ders verdi. İkinci Selim Han'ın hocası tarafından ilmi kariyeri hoşuna gittiğinden dolayı Birgi köyünde medrese yaptırdı ve oraya Birgivi'yi müderrisliğe tayin ettirdi. Birgi'ye yerleşip ömrünü, talebe yetiştirmek, vaaz etmek ve kitap yazmakla geçirdi. 1573 m. / h. 981'nin Cumadi'l-Evvel ayından Birgi'de vefat etti. Kabri, İzmir'in Birge kasabasında ki bir tepenin üzerindedir.⁷

¹ (Ahmed)

² (Buhari)

³ (İbn-i Hacer, Fethu'l-Bari, 7/621)

⁴ (71/Nuh 23)

⁵ (Buhari)

⁶ (Ahmed)

⁷ (el-Akdu'l-Manzum fi Zikri Efâdilu'r-Rum, s. 436-437)

CASUS YAZILIMLARDAN KORUNMAK

Burak Eryılmaz

Geçtiğimiz aylarda Pegasus casus yazılımından bahsetmiştik. Şimdi ise Pegasus casus yazılımı kadar büyük çaplı olmayan, gündelik internet kullanımımızda karşılaşma ihtimalimizin yüksek olduğu casus yazılımlardan bahsedeceğiz. Casus yazılım genellikle, kullanıcının onayı ve bilgisi olmadan bir elektronik cihazdan veri toplayarak, bu verileri üçüncü şahıslara iletmek için tasarlanan yazılım olarak tanımlanır. En yaygın casus yazılımlar kullanıcının göz atma alışkanlıklarını takip edecek şekilde tasarlanmıştır. Toplanan bu veriler çoğunlukla reklam ve pazarlama ile uğraşan şirketlere sağlanır. Parolalar, kredi kartı numaraları gibi gizli verilerin toplanmasını, e-posta adreslerinin toplanmasını da içerir. Bazı casus yazılımlar kullanıcının internete erişmesini veya herhangi bir uygulamayı çalıştırmasını engelleyebilir.

Truva atı, reklam yazılımı, solucan, takip çerezleri, fidye yazılımı ve virüs gibi birçok çeşidi vardır. Casus yazılım çeşitleri arasındaki ortak nokta, bir cihazdan kişisel bilgileri çalmaktır. Bu bilgiyi elde etmenin ardındaki nihai amaç büyük ölçüde değişebilir. Bilgilerinizi reklam firmalarına sağlayıp para kazanmak için de şifrelerinizi elde etmek içinde çalışabilir. Bilgisayarınıza casus yazılım bulaşmasının en kolay yolu ücretsiz yazılımlar, müzik, korsan film, crackli oyun ve uygulamalar indirmektir. Her indirilen ücretsiz ve korsan uygulamada bulaşacak diye bir kaide yok ama ihtimal var. Azımsanmayacak kadar yüksek bir ihtimal.

Gelelim en riskli casus yazılıma yani mobil cihazlarımız olan telefonlara bulaşabilen mobil casus yazılımlara. Mobil casus yazılımlar bilgisayarda elde edilen verilerin aynısını elde edebilir. Fakat bunun yanında ekstra bilgiler de edinebilir. Arama geçmişine, mesajlara, konuşma, kameraya, mikrofona erişebilir.

Bilgisayarda olduğu gibi telefonlar içinde casus yazılımın amacı değişebilir. Bazı casus yazılımlar yalnızca reklamlar için bilginizi alır ve erişimi kısıtlıdır. İnternet kullanımınızı, girdiğiniz siteleri takip eder. Ve bununla reklamlarınızı yönetir. Kötü gözüküyor olsa bile bu diğer casus yazılımlarının yanında çok daha masum kalıyor. Hem erişimi kısıtlı hem amacı diğerlerine göre daha masum.

Daha da zararlı olan casus yazılım türleri de vardır. Zamanında bahsetmiş olduğumuz Pegasus casus yazılımı bu zararlı casus yazılımlarına örnektir. Bu casus yazılımlar bankacılık bilgilerinizi çalmak için, parolalarınıza erişmek için kullanılabilirler. Kamera ve mikrofon erişimi ile hem ortamı izleyip hem de dinleyebilirler. Telefonlar ile yaptıklarımızın sınırı neredeyse yok. İşte bu zararlı casus yazılımlarında erişiminin sınırı yok diyebiliriz. Konuşmamızdan, görüntümüze, görüntümüzden konumumuza her şeye erişimi olabilen bu casus yazılımlar işte en tehlikeli olanlardır. Hem bütün özelliklere erişiminin olması hem telefonların sürekli yanımızda bulunması bu casus yazılımları çok tehlikeli bir hale getiriyor.

Casus yazılımın telefona bulaşması şu şekillerde olabilir;

Telefona fiziksel erişimi olan birisi casus yazılımı yükleyebilir. Bazen ebeveynler çocuklarını takip etmek için bunu yapıyor. Bundan korunmanın en kolay yolu telefonunuza fiziksel erişim sağlayacak kişi sayısı çok az ya da hiç olmayacak. Özellikle tanımadığınız kişilerin erişiminin olmaması çok daha güvenli olacaktır.

İnternetten indirilen crackli uygulamalar, apk dosyaları ile bulaşabilir. Burada internetten kastettiğimiz Google Play Store, App Store gibi işletim sistemlerinin kendilerine ait olan mağazaları değil tabii ki. İşletim sistemlerinin mağazalarından uygulama indirirken uygulama izinlerine bakmamız yeterli olacaktır, Allah'ın izniyle. Ama apk dosyalarını indirdiğimiz zaman casus yazılım bulaşma ihtimali var olacaktır. Bundan korunmak için apk dosyalardan olabildiğince uzak durulmalı, uygulamalar işletim sistemlerinin mağazalarından (Play Store, App Store vb.) indirilmeli ve indirilen uygulamanın istediği izinler kontrol edilmeli. Bir dipnot olarak Android cihazlarda indirme yapmadan önce çok sayıda olumlu dönüş almış güvenilir geliştiricilerin yayınladığı uygulamaları tercih etmek daha güvenli olacaktır.

Casus yazılımın bulaşabileceği bir başka yöntem ise insanlar ile iletişim kurabildiğiniz uygulamalar aracılığıyla (WhatsApp, iMessage, Instagram, mail vb.) gönderilen linkler. İçinde link bulunan bir mesaj gelir. Mesajı açarsınız içindeki linke tıklarsınız. O link sizin bir uygulama indirmenizi ister devam etmek için. Siz o uygulamayı indirirsiniz ve casus yazılım artık telefonunuzdadır. Bir tanıdığınızdan bile gelse güvenilir olmayan linkleri hemen açmayın. En azından linki size yollayan kişiye sormadan açmayın. Açtıysanız indirmenizi istediği bir uygulama varsa indirmeyin. Bazen bir arkadaşımız "bedava ayakkabı için tıkla, beş oyun parası, 5000 TL kazanmak için tıkla" tarzında mesajlar atıyor. Belki bu mesajı sistemine giren bir virüs atıyor. Belki de arkadaşımız bu mesajda paylaşmış olduğu sitenin casus yazılım yükleyebilecek, virüs bulaştırabilecek güvensiz bir site, bir tuzak olduğunu fark etmeden bunu

yapıyor. İşte bu tip mesajlara karşı temkinli yaklaşacağız. Şunu unutmaya-
cağız: Kimse kimseye bir çıkarı olmadan bedavaya bir şey vermez. Gelen maillerde ise kaynağını bilmiyorsanız veya bağlantıyı, gönderilen belgeyi, beklemiyorsanız bağlantıya tıklamayın, e-postayı açmayın. Güvenmediğiniz sitelerde indirme yapmayın.

Toplayacak olursak;

- Telefonlarımız güncel olmalı.
- Güvensiz linklerden uzak durulmalı.
- Kaynağı belirsiz, şüpheli e-postalar açılmamalı.
- Korsan filmler, crackli uygulamalar, apk dosyalar indirilmemeli.
- Elektronik cihazlarımız şifreli olmalı. Bu şifreler kimse ile paylaşılmamalı.
- Elektronik cihazlarımıza insanların fiziksel erişimi olmamalı.
- Ve en önemlisi telefonlarımızda casus yazılım olmasa bile casus yazılım varmış gibi hareket edilmeli. Yanında konuştuklarımıza, içinde bulundurduklarımıza ve daha fazlasına dikkat etmeliyiz.

Casus yazılım varmış gibi tedbirli olmamız casus yazılım yoksa bile zarar vermez fakat casus yazılım yokmuş gibi tedbirsiz hareket etmemiz çok büyük zararlar verebilir. Şifremizi çalmak isteyenlere şifremizi altın tepside sunmalıyım, uğraştıralım. Tedbirimizi erkenden alalım şifrelerimizi çaldırmayalım.

Küçük bir uyarı yapalım. Nasıl olsa casus yazılım var gibi davranacağız deyip gevşek davranmayalım. Diğer tedbirleri elden bırakmayın. Ortam dinlemesi açısından durumu kurtarabilirsiniz belki ama hiçbirimiz kameramıza, mesajlarımıza bir başkasının sızmasını istemeyiz.

HİCRİ TAKVİM

ŞUBAT 2022

Cemâziyelahir 1443

Recep 1443

PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR
	1 29	2 1	3 2	4 3	5 4	6 5
7 6	8 7	9 8	10 9	11 10	12 11	13 12
14 13	15 14	16 15	17 16	18 17	19 18	20 19
21 20	22 21	23 22	24 23	25 24	26 25	27 26
28 27						

*Hicri Ayların 29. Günü Gelecek Olan Ayın Hilali Gözetlenmelidir.

ABONELİK İLETİŞİM

✉ editor@takvadergisi.org ☎ 0552 822 74 42